# ULTIMELE ÎNSEMNĂRI

*de Sfântul Ioan de Kronstadt*

traducere Tănăsescu-Vlas Adrian şi Tănăsescu-Vlas Xenia

Doamne! Tu vezi  şiretenia vrăjmaşilor credinței ortodoxe şi ai Bisericii Tale, vezi năzuința lor de a o birui. Pune-le capăt: să moară odată cu aceşti oameni toată lucrarea lor cea vicleană !

Oamenii sunt în tulburare, stihiile sunt în tulburare: văzduhul, apa, pământul, focul sunt în tulburare - după păcatele oamenilor, degrabă şi stihiile, arzând, se vor destrăma, pământul şi lucrurile de pe el se vor mistui (2 Pt. 3,10). Păcatele s-au înmulțit până peste poate. Nu se mai poate trăi în tihnă. Biseri-: a lui Dumnezeu ! împodobeşte-te, Mireasa lui Hristos, ca luminat să te înfățişezi Mirelui tău Celui preafrumos, nestricăcios, veşnic!

Doamne, cât de nemăsurat ai mărit Tu neamul omenesc prin întruparea Ta şi prin îndumnezeu-omenirea Ta şi prin Pururea Fecioara, de Dumnezeu Născătoarea, care Te-a întrupat, şi prin omenirea pe care ai ales-o în sfinții cei fără număr. Şi -o, groază ! - cât îşi bat joc de Tine şi de Biserica Ta, de învățătura Ta, de tainele şi de dumnezeieştile Tale slujbe ucenicii lui Tolstoi şi aşa-numita intelectualitate, care s-a întunecat la minte. Doamne, până când această batjocură? Până când îndrăcirea aceasta? Doamne, pogoară-Te să zdrobeşti acest munte al necredinței. Fie!

Doamne ! Mă minunez înaintea măreției lucrurilor Tale din împărăția harului şi din împărăția naturii, pe care Tu ai zidit-o; mă minunez înaintea nemăsuratei Tale dreptăți şi înțelepciuni, de faptul că Tu, îngăduind iubitei Tale zidiri cuvântătoare (omului) să cadă adânc şi să fie prădată şi amăgită şi batjocorită de şarpele ucigaş de oameni, bine ai voit a-1 răscumpăra şi a-1 reface în chip mai presus de fire, însuți întrupându-Te şi înomenindu-Te şi alegând-o ca unealtă a întrupării pe buna, preacurata Fecioară,, pe care ai arătat-o Ocrotitoare şi Apărătoare a tuturor creştinilor ortodocşi. îngerii se minunează de pogorământul Tău, de bunătatea şi de înțelepciunea Ta.

Când slujim în biserică, slujim cu evlavie; iar când slujim în case simple şi la oameni simpli, slujim cu nepăsare, în grabă şi fără inimă, de parcă nu Acelaşi Dumnezeu Ştiutor al inimilor, mare şi înfricoşător nu este şi în Biserică, şi în tot locul. Să ne îndreptăm şi să fim pretu-tindeni nefățarnici şi evlavioşi.

Toată lumea organică şi animală trăieşte o viață aparte, întru slava lui Dumnezeu, ca să vestească înțelepciunea Lui, bunătatea, frumusețea Lui, Care este Viața cea dintâi şi fără de început. Cu viață osebită, înțelegătoare, personală, veşnică, fericită le-a fost dat să trăiască numai îngerilor şi neamului omenesc cu capul pe umeri, ales, supus poruncilor Ziditorului. Tocmai spre această viață suntem datori să năzuim în toată ziua şi în tot ceasul, urmând celor arătate şi poruncite de Făcător şi cu ajutorul Lui cel atotputernic, şi ni s-a dat poruncă să priveghem neîncetat, fiindcă potrivnicul nostru, diavolul, ca un leu, răcnind, umblă, căutând pre cine să înghită (1 Pt. 5, 8).

Nu judecați, ca să nu fiți judecați. Căci cu judecata cu care veți judeca, cu aceea veți fi judecați (Mt. 7,1). Doamne, dă-ne să nu-i judecăm pe vii, şi cu atât mai puțin pe morți. Tu, ca Făcător şi Legiuitor, eşti singurul Judecător drept al viilor şi al morților. Iar nouă dă-ne să ne osândim cu asprime pe noi înşine şi să cerem pentru cei adormiți iertarea şi lăsarea păcatelor de voie şi fără voie.

Îngrozitor, neînchipuit de stricată e firea omenească cu păcatele de tot felul, despre care şi a vorbi ți se face ruşine, şi te doare, şi te înspăimântă. Noi, preoții, duhovnicii, ştim acest lucru mai bine decât oricine, mai ales aceia dintre noi care prin apropierea şi blândețea lor duhovnicească şi împreună-pătimirea lor față de bolile duhovniceşti ale fiilor lor duhovniceşti au meritat încrederea acestora. O, ce bolnavi sunt cu păcatele aceste suflete simple, sincere de păcătoşi şi de păcătoase şi câtă nevoie au de împreună-pătimirea noastră, de sfat, de tămăduire şi de milostivirea lui Dumnezeu! Nu este necuviință păcătoasă şi urâciune a păcatului în care să nu cadă omul. Cutare păcătos sau cutare păcătoasă s-au împreura: cu toți apropiații, cu oamenii cu care se aflau în cele mai strânse legături de rudenie, cu toate animalele de casa: cu pisici, cu câini, cu porci... Dumnezeul meu! Ce este aceasta ? Până unde a căzut omul! Şi asta fac oamenii simpli. Iar cei învățați şi educați, bogați, nobili, cad şi mai rău oi toată educația lor, bărbați cu bărbați săvârşind ruşinea (Rom. 1,27). Iar unii împărați păgâni din vechime erau împătimiți de băiețeii frumoşi şi cu aceştia îşi satisfăceau pornirea trupească. Acelaşi lucru îl făceau şi unii funcționari sus-puşi...

Izbăveşte-mă de sporirea (pospeşenie) cea diavolească" (din rugăciunile de dimineață). Se grăbeşte, se grăbeşte (speşit) diavolul şi neîncetat caută să-1 vâneze pe om ca să îl piardă pe vecie, iar oamenii dormitează, stau degeaba şi dorm în deşertăciunea lor cea lumească, în împă-timirile lor de agonisită, de plăcerile pântecelui, de curvie, de jocuri (teatru şi cărți), de modă, de literatură, de somn şi de tot felul - pier cu miile, ca muştele. Grăbiți-vă, deci, grăbiți-vă, creştinilor, să vă mântuiți sufletele până ce este vreme, până când Domnul mai aşteaptă şi îndelung rabdă, până când nu s-a zăvorât uşa împărăției. Au venit fecioarele cele nebune, zicând: Doamne, Doamne, des-chide-ne nouă. Iar El, răspunzând, a zis: amin zic vouă, nu vă cunosc pre voi (Mt. 25,11-12). Dar cum Se grăbeşte Domnul să-i mântuiască pe credincioşi, pe cei ce au luare-aminte şi sunt pregătiți ! In fiecare ceas, în fiecare clipă Se grăbeşte şi trimite tot ajutorul. Domnul mă paşte şi nimic nu-mi va lipsi. în locul păşunii, acolo m-a sălăşluit, la apa odihnei m-a hrănit, sufletul meu l-a întors. Povățuitu-m-a pre cărările dreptății, pentru numele Său (Ps. 22,1-3).

Dacă țarul sau orice cârmuire îndeobşte, fie ea lumească sau duhovnicească, greşesc în multe privințe şi calcă legea din slăbiciune de conştiință sau din lipsă de caracter, nu îi disprețui, nu îi defăima, ci roagă-te Domnului pentru ei ca să tămăduiască cele neputincioase şi să plinească cele cu lipsă (vezi rugăciunea la hirotonie), căci fără Dumnezeu nu putem face nici un lucru cu adevărat bun şi folositor.

Vrăjmaşul nu doarme: ziua şi noaptea, în vis şi aievea ne atrage la păcat şi hrăneşte în sufletul nostru tot felul de patimi pierzătoare de suflet. Priveghează, omule, răstigneşte patimile - mai ales lăcomia pântecelui şi toate păcatele trupeşti...

Creştinilor, mai ales celor ortodocşi, care păzesc şi țin întru curăție dogmele credinței lor, li s-au dat de la Dumnezeu atâtea bunătăți şi puteri spre mântuire, atât de multe taine dumnezeieşti li s-au descoperit,

încât celor credincioşi, cu luare-aminte, care se nevoiesc în credința lor, le este uşor să se mântuiască şi să se facă moştenitori ai împărăției Cereşti şi Veşnice, pentru că jugul Domnului este bun şi sarcina Lui este uşoară (Mt. 11,30).

Îngerii se minunează cutremu-rându-se de milostivirea lui Dumnezeu către noi, care s-a arătat prin întruparea Lui de dragul nostru, prin împreună-viețuirea Lui cu oamenii pe pământ, prin învățătura pe care a dat-o nemijlocit, prin minunile fără număr pe care le-a făcut pentru a da încredințare de Dumnezeirea Sa şi de solia Sa cea dumnezeiască, prin pătimirile şi moartea pentru noi, prin îngroparea şi învierea cea din morți, prin înălțarea la ceruri însoțită de făgăduința celei de-a doua şi înfricoşătoarei Sale veniri, când va să judece viii şi morții. Iar cei mai mulți oameni rămân fie necredincioşi, fie plini de îndoieli, nesimțitori, surzi față de cuvântul evanghelic, împătimiți de cuvântul omenesc cel mincinos şi deşert, de fățărnicie şi teatru, de tot ce este iluzoriu şi efemer, de ceea ce nu ține decât o zi. Iar de ceea ce este veşnic, de singurul lucru de trebuință, uită. Pentru că mulți sunt chemați, dar puțini aleşi (Mt. 20,16).

Adu-ți aminte de Marea Cină, şi de nesfârşitele bunătăți pregătite de Stăpânul casei, şi de cei chemați la ea prin milostivirea Lui: toți s-au dat în lături din pricina îm-pătimirilor pământeşti, şi ca atare nici unul dintre cei chemați nu a gustat din cina Lui. Ce lucru cumplit! Ce necredință, ce lipsă de cinstire față de Stăpânul! Ce lenevie, ce împătimiri prosteşti! Şi totuşi, aşa a fost şi aşa va fi. Toți umblă pe calea largă a păcatului lesnicios, toți fug de calea cea strâmtă şi necăjită, curățitoare, pregătitoare!

Omul este îngrozitor de nestatornic şi schimbător ca urmare a vătămării dintru început, din rai: de la înălțimea vederii duhovniceşti de Sus şi a cugetărilor dumnezeieşti poate cădea într-o clipită în urâciunea gândurilor şi simțămintelor spurcate, viclene, curvare şi hulitoare, rele şi zavistnice, aşa încât după înalta bucurie duhovnicească ajunge să plângă în taină pentru ticăloşia sa. Fericit cel ce prin harul lui Dumnezeu s-a întărit fără clintire în Dumnezeu şi a scăpat de uneltirile hulitorului de Dumnezeu Veliar.

Dumnezeul meu! Cum a necinstit vrăjmaşul zidirea pe care Tu ai făcut-o după chipul Tău ! Şi până acum ne necinsteşte pe toți, ziua şi noaptea, prin nenumărate păcate şi patimi, gânduri necuviincioase, necurate, hulitoare, vătămătoare, tulburătoare de suflete! Ce luare-aminte, ce rugăciune, ce înfrânare, ce luptă trebuie să fie în noi cu vrăjmaşii cei gândiți! Dumnezeule, ajută-ne tuturor, mai ales celor credincioşi Ție şi care iau aminte la Tine!

Lumea cea de față, văzută, este numai o umbră a veacului viitor, duhovnicesc, fără de moarte, al pământului celor vii care va să fie. Are noimă să ne legăm de umbră, nu de Adevărul însuşi, nu de veacul ce va să fie, care e cu adevărat real, şi de ziua cea veşnică ? Pentru că trece chipul acestei lumi (1 Cor. 7, 31): se schimbă vremurile anului, se schimbă neîncetat atmosfera; o generație trece şi alta vine; trecători sunt împărații, unul ia locul altuia; trecători sunt oamenii mari şi cei mediocri şi trecătoare sunt toate talentele lor; trecătoare e frumusețea omenească şi se preface în putregai; trecătoare sunt chipurile zilei şi nopții; nesfârşit de feluritele forme ale vegetației de tot felul - totul trece şi se preface în stricăciune. Numai Dumnezeu nu se schimbă niciodată şi rămâne veşnic Unul şi Acelaşi, atotbun,

atotsfânt, preaînțelept, preafrumos, atotfericit, veşnic, atotputernic. Veşnic şi ne-schimbat în bine rămâne - dacă a ajuns la sfințenie - şi sufletul omenesc, care este zidit după chipul Lui.

Omul este atât de adânc vătămat, stricat şi spurcat de către păcat, care e nesfârşit de felurit, încât chiar nevoindu-se multă vreme în vederea duhovnicească şi cugetarea la cele dumnezeieşti, dacă slăbeşte pentru o clipă frâiele duhovniceşti ale minții şi ale inimii, îndată poate să se pogoare la gânduri şi simțăminte josnice, trupeşti, spurcate, pentru că rădăcinile păcatelor sunt adânci şi în toate părțile pătrund în inima omenească şi se întâmplă nu rareori să rămână în om până la moartea lui, paralizându-i sufletul. Doar prin răb-dare, prin înfrânare, prin rugăciunea neîncetată, prin dureri şi prin suferințe se dezrădăcinează ele. „Voi fi măcinat de dinții fiarelor", spunea Sfântul Ignatie Purtătorul de Dumnezeu, „ca să mă fac pâine curată a lui Dumnezeu".

Câte patimi felurite, câtă răceală şi nepăsare față de suflet şi față de soarta lui veşnică de dincolo de mormânt, câtă trândăvire, cârtire, neascultare, samavolnicie se cuibăresc în adâncul inimilor noastre, şi cât de necurați suntem înaintea lui Dumnezeu! Aproape în fiecare clipă suntem nevrednici de El, iar vrednici de El suntem poate numai când ne recunoaştem păcatele şi plângem fără fățărnicie pentru ele, cerând iertare şi vădind dorința nestrămutată de a nu le mai săvârşi, de a nu ne mai întina cu ele, de a nu mai fi slugi ale lor, ci de a păzi şi a împlini fără abatere sfânta, dreapta şi preaînțeleapta voie a lui Dumnezeu.

Umblă totdeauna înaintea lui Dumnezeu ca înaintea feței Tatălui atotbun, atotputernic, grabnic ascultător, pururea gata să împlinească dorințele şi cererile drepte ale inimii noastre.

Viața noastră de pe pământ nu este viață, ci vis, agonie continuă şi treptată. Eu vreau viața adevărată, dumnezeiască, proprie ființei zidite după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, Dumnezeul meu! Iar visele pe care visăm când dormim noaptea, dimineața ori seara sunt năluciri, deseori păcătoase! Sunt pierdere de vreme față de Dumnezeu, față de dreptate, față de veşnicie. Viață vreau, viața în Dumnezeu şi cu Dum-nezeu, în dragostea dumnezeiască, în nestricăciune, în lumina Dumnezeirii - în pacea, întru lărgimea inimii!

În ce se cuprinde puterea călcării de lege, uriaşa nebunie de bunăvoie, şi nerecunoştința, şi nenorocirea primilor oameni? în aceea că L-au dat pe Dumnezeu pentru făptură; au dat dragostea de Făcător pe devotamentul față de făptura vicleană; au dat preasfânta, nestricăcioasa însoțire cu Făcătorul pe necurata, vicleana, reaua şi stricăcioasa însoțire cu făpturile. Cine iubeşte pre tată sau pre maică mai mult decât pre Mine, nu este vrednic de Mine; şi cine iubeşte pre fiu ori pre fiică mai mult decât pre Mine, nu este vrednic de Mine (Mt. 10,37). Ce să mai zic de legăturile şi păcătoase şi de împătimirile curvarilor şi curve-lor; de însoțirile cu scop rău, cum sunt acum societățile revoluționarilor; de însoțirile sectanților, schismaticilor, ereticilor; de însoțirile tâlhăreşti, hoțeşti, de cele împotriva statului ?

Prietenia cu trupul nostru şi farmecul plăcerilor trupeşti sunt pricina păcatelor noastre, pricina răcelii față de Dumnezeu, a împătimirii de lume şi de părutele, trecătoarele, pieritoarele ei bunătăți, pricina leneviei şi nepăsării noastre sufleteşti. Au dormitat toți, şi au adormit (Mt. 25,5).

Se cere credincioşie şi devotament față de Domnul din partea fiecărei făpturi înțelegătoare - iar ca să fim credincioşi şi devotați Domnului trebuie să lepădăm împă-timirea de trupul nostru pătimaş şi de lumea preacurvară şi păcătoasă, care ne înşală cu plăceri de o clipă. Trebuie să încetăm a fi robi ai pânte-celui, ai teatrului, ai cărților de joc, ai circului, robi ai chefurilor de tot felul, ai tutunului, robi ai argintului şi ai aurului şi ai modelor excentrice. Tu, de pildă, adorator al teatrului, te vei îndreptăți oare la judecata lui Dumnezeu pentru împătimirea de el ? Nu, pentru că din pricina lui ai uitat de Dumnezeu, de biserică, de cuvântul lui Dumnezeu, de rugăciune, de înalta menire a sufletului tău, care a fost zidit după chipul lui Dumnezeu, ai uitat de viața veşnică şi de pregătirea pentru aceasta, de milostenie, de feciorie şi de întreaga înțelegere, de înfrânare. Iar tu, iu-bitorule de câştig şi hrăpărețule, oare te vei arăta drept înaintea lui Dumnezeu când te va judeca după faptele tale ? Nu: te vor strivi aurul tău, lăcomia ta, zgârcenia şi lăcomia ta; străin vei fi de milostivirea lui Dumnezeu, pentru că nu l-ai miluit pe aproapele tău. Vei fi aruncat în focul gheenei, şi nu ți se va da nici măcar o picătură de apă, care să te răcorească şi să potolească pârjolul iadului. Iar tu, cur-varule, vei primi oare milă la Jude-cată dacă nu te vei pocăi şi nu te vei lăsa de preacurvia ta, de nu vei plânge pentru ea, de n-o vei şterge prin milostenie şi înfrânare ? Şi nimeni dintre cei legați, împătimiți de umbra care este această lume, de amăgitoarele ei plăceri, nu va fi miluit dacă nu se va pocăi. O, cât de mulți sunt cei ce au păcătuit şi s-au pocăit, şi au fost miluiți! Cât de mulți sunt în rai foştii curvari, ucigaşi, lacomi, care s-au pocăit, au intrat în rai şi se desfată de fericire! Cât de mare este iubirea de oameni a lui Dumnezeu? Cât de mare este puterea răscumpărătoare a Crucii, sângele Mielului lui Dumnezeu, al lui Iisus Hristos, care a fost vărsat pentru lume! Cu ce se vor îndreptăți necredincioşii, trufaşii, în-vârtoşații, nesupuşii, deznădăjduiții ? Pentru ei stă gata milostivirea lui Dumnezeu dacă se vor întoarce cu smerenie către Dânsul, Care voieşte ca nimeni să nu piară, ci ca toți să se mântuiască (1 Tim. 1, 4). Doamne, iartă-ne pe noi, preoții, care degrabă (neavând vreme îndeajuns) punem mâna dezlegătoare peste cei ce se pocăiesc. Nu ne osândi pentru aceasta şi pentru multe altele.

Rostesc blestem solemn asupra primului care s-a lepădat de Dumnezeu, de veşnica Lui dreptate, de rânduiala păcii şi fericirii, asupra primului care a îngăduit ca în zidirea curată a lui Dumnezeu să se nască păcatul  şi toată urâciunea lui, asupra celui ce a căzut dintru înălțimea cea mare şi care se îndulceşte de păcat, cu îngăduința preaînțeleptului Făcător, ca să se arate şi mai mult, la nesfârşit, bunătatea şi îndelungă răbdarea Lui, şi ca să strălucească nevo-ințele şi faptele de vitejie ale celor credincioşi Lui, ca să se afle loc pentru neasemuita pogorâre atotrăscum-părătoare pe pământ a Domnului nostru Iisus Hristos şi pentru biruința definitivă a binelui asupra răului; blestem necredincioşii, nerecunoscătorii rărunchi în care s-a zămislit pentru prima dată prosteasca, obraznica visare şi trufie de a fi deopotrivă cu Dumnezeu şi de a porni război împotriva Lui, împotriva veşnicei Lui dreptăți, sfințenii, înțelepciuni, împotriva nesfârşitei Lui frumuseți şi a slavei Lui celei nebiruite.

Bagă de seamă la trupul tău cel multpătimaş că el îți este foarte mare duşman: printr-o mie şi una de pofte, el vrea să depărteze sufletul tău de Dumnezeu, să-1 slăbănogească, să-1 spurce, să îl omoare. Îl slăbă-nogeşte prin lenevirea şi răceala față de rugăciune, față de metanii, față de cugetarea la cele dumnezeieşti. O, vrăjmaş casnic, atotviclean, înşelător ! Cât voi mai fi cu tine ? Cine mă va izbăvi de trupul morții acesteia ? (Rom. 7,24).

Să ne gândim cu toţii la starea noastră de plâns, cumplită, şi la nevoia de a ne ridica şi de a ne îndrepta. Mulţi nu-şi dau seama de această cădere şi ca atare nu socot că au neapărată nevoie de ridicare - şi se împotmolesc în nenumărate patimi şi obiceiuri rele. Doamne, deschide ochii noştri cei gândiţi!

Întrucât păcatul de tot felul a pătruns adânc în toată fiinţa omului - în sufletul şi în trupul lui - şi s-a amestecat cu ea, Domnul, preaînţeleptul Făcător şi Doctor bine a voit a tămădui omenirea însuşi unind cu ea Dumnezeirea Sa şi omenitatea Sa şi dându-i să guste preacuratul Său Trup şi preacuratul Său Sânge.

În ce mediu înalt a fost pus creştinul ! în ce preaînaltă şi sfântă societate a fost înscris ca creştin şi mădular al Bisericii! Nu sunteţi străini şi venetici, ci împreună-cetăţeni cu sfinţii şi apropiaţi ai lui Dumnezeu (Efes. 2, 19-20). Adu-ţi aminte, creştine, de acest lucru, şi trăieşte în chip vrednic de chemarea ta, în toată fapta bună.

Nu cumva dai întâietate făpturii faţă de Făcător şi nu cumva iubeşti mai mult făptura decât pe Făcător? Este neapărată nevoie ca orice om să vină la înţelegerea cea adevărată şi să se deprindă a-L cinsti şi a-L iubi fără făţărnicie pe Făcătorul Cel veşnic, personal, iubitor, şi a dis-preţui de dragul iubirii Lui iubirea cea pământească, împătimită.

Dacă m-ar părăsi bunătatea lui Dumnezeu, aş rămâne om vechi, cu totul în păcate, care au început în tinereţile mele şi în parte continuă până acum, şi aş fi cu totul beznă şi întuneric, necurăţie şi putoare. Dar bunătatea lui Dumnezeu mă curăţeşte, mă sfinţeşte, mă luminează, mă înnoieşte, mă bineînmires-mează şi mă împodobeşte neîncetat. Slavă Domnului pentru acest lucru !

În post, preotul este cu osebire dator să se lase de plăcerile ce întărâtă trupul şi să nu îi facă pe plac, ci să-1 amărască: nu trebuie să doarmă mult timp, trebuie să înveţe poporul cuvântul lui Dumnezeu, pocăinţa nefăţarnică, roditoare, să tre-zească în el ura faţă de orice păcat, să-i explice cât de mult urăşte Dumnezeu păcatul şi cum acesta (păcatul), împotriva firii, a intrat în aceasta şi lucrează în ea cu stăpânire, fără saţ şi în chip pierzător.

Există o Fiinţă fără de început, fără de sfârşit, personală, preaînţeleaptă, atotbună şi atot-dreaptă, al Cărei nume e Cel ce este (fiinţarea), de la Care este toată fiinţarea şi Care nu poate să nu fie. Făpturile făcute de către Ea sunt nenu-mărate, nesfârşit de felurite, preafru-moase, binefăcătoare, cu putere de viaţă; toate poartă pecetea unei raţiuni, înţelepciuni, frumuseţi de ne-descris. După ele poate fi cunoscut Artistul Care le-a născocit şi le-a zidit, pot fi cunoscute puterea Lui de viaţă, bunătatea, înţelepciunea, frumuseţea, veşnicia fiinţării Lui, cre-dincioşia Lui în toate cuvintele pe care le-a grăit în descoperire către noi, făpturile Lui înţelegătoare. Să Ii dăm mulţumită Lui, Făcătorului şi Ziditorului, Răscumpărătorului şi Mântuitorului nostru, Care ne-a dat descoperire despre Sine prin cuvântul Său, pe care 1-a grăit prin proroci şi prin apostoli, şi ne-a dat felurite făgăduinţe, pe care le va îndeplini în întregime la vremea potrivită - de pildă, făgăduinţa învierii din morţi şi a vieţii fericite ce va să fie cu bunătăţi atât de minunate încât ochiul omenesc nu le-a văzut, şi urechea omului nu le-a auzit, şi la inima

omului nu s-au suit: pe acestea le-a pregătit Dumnezeu celor ce îl iubesc! (1 Cor. 2, 9). Slavă şi mulțumită Ție pentru aceasta, Făcătorul şi Mântuitorul nostru!

Dumnezeul meu! Ce privelişte, ce mângâiere cerească le-ai dat Cuvioşilor Serghie şi Serafim ! Domnul însuşi Se arată în chip vădit şi sărbătoresc privirii Cuviosului Serafim, împreună cu puterile cereşti, la vohodul mic al liturghiei - iar Preasfânta Stăpână de Dumnezeu Născătoare i s-a arătat nu o dată! Iar la Sfântul Serghie bine a voit a veni în chilie însăşi Născătoarea de Dumnezeu împreună cu sfinți. O, mângâiere ! O, vrednicie a omului creştin şi nevoitor! Slavă lui Dumnezeu, Celui ce bine a voit aşa!

Creştinul ortodox se întoarce cu fața spre sfintele icoane ale Mântuitorului, Maicii lui Dumnezeu, îngerilor şi sfinților bineplăcuți ai lui Dumnezeu, pentru a-şi arăta credința în prezența lor, în apropierea lor față de el; sfintele icoane transpun în realitate credința noastră ortodoxă, iar fără sfintele icoane parcă atârnăm în văzduh, neştiind cui ne rugăm.

Doamne, nu-mi da să-mi fac păreri înalte despre mine, cum că aş fi mai bun decât vreunul dintre oameni, ci dă-mi să gândesc despre mine ca despre cel mai rău dintre toți şi să nu osândesc pe ni-meni, ci să mă judec cu asprime cu mine însumi.

Ştiți oare, toți cei ce sunteți datori să ştiți lucrul acesta, că toată revoluția noastră de acum este în primul rând urmare a lepădării de credință, de ortodoxia noastră iubită de Dumnezeu, sfântă, de viață dătătoare, ce are în sine toată puterea neapărat trebuincioasă pentru a pune în rânduială toate - şi lumea din afara noastră, şi lumea noastră lăuntrică, şi politica, şi toată viața de familie, cetățenească şi economică?

Luați, mâncați... Beți dintru acesta toți... (Mt. 26, 26-27). Oare toți mănâncă şi beau Trupul şi Sângele Domnului, după porunca Lui ? La noi, în lumea ortodoxă, în unele biserici nu se împărtăşeşte nimeni să dai cu tunul; în universități nu se împărtăşeşte nimeni. Nu mai vorbesc de celelalte confesiuni creştine - dar ce se face la noi!..

Toți îşi laudă credința ca fiind dreaptă, dar drept nu este cel care se laudă, ci cel pe care îl laudă Dumnezeu - iar credința noastră este proslăvită neîncetat de Dumnezeu însuşi prin sfinții Lui. Mergeți la moaştele sfinților şi vedeți a cui credință este dreaptă. In ce credință mai face Dumnezeu minuni ca în cea ortodo-xă ? In ce credință se mai învrednicesc oamenii de nestricăciune şi de buna mireasmă a trupurilor după moarte ?..

Cum s-au purtat oamenii cu însăşi Bunătatea şi însuşi Adevărul Ceresc întrupat, cu Domnul Iisus Hristos ? L-au ispitit în fel şi chip, au viclenit înaintea Lui, L-au zavistuit, L-au linguşit cu fățărnicie ca să Il prindă cu vorba şi să Il dea pe mâna judecății romane şi, în cele din urmă, după tot felul de batjocuri şi de chinuri, să îl omoare pe cruce. Ce au făcut oamenii cu credința adevărată, pe care Hristos a adus-o din cer, cu toată învățătura Lui cea dumnezeiască, cu tainele de Dumnezeu rânduite ? Le-au schimonosit de nu mai poți să le recunoşti, unii le-au lepădat şi în locul învățăturii Lui au pus propriile născocirii, cum au făcut cărturarii şi fariseii, iar în zilele noastre - Lev Tolstoi.

Doar Ziditorul ştie întreaga vrednicie a sufletului omenesc, pe care El 1-a zidit după chipul şi asemănarea Sa, şi numai El poate preţui după vrednicie toată nemărginita lui dragoste şi dăruire faţă de Dânsul. Fericit este omul creştin care va pricepe aceasta şi care se va lipi cu toată inima sa de Dumnezeu, Ziditorul şi Răscumpărătorul său, şi va răbda toate ispitele prin care îi este pusă la încercare dragostea şi credincioşia faţă de El, cum au făcut Iov cel din Vechiul Legământ, cum au făcut apostolii, sfinţii ierarhi, mucenicii şi toţi cuvioşii, care bine au plăcut lui Dumnezeu şi s-au învrednicit de cetăţenia cerească pentru credincioşia si dăruirea lor.

Care este vrednicia omului şi a sufletului omenesc, de vreme ce Domnul îl învredniceşte de împărtăşirea Preacuratului Său Trup şi Preacuratului Său Sânge şi-1 face biserică a Sa, biserică a Sfintei Treimi ? Gândiţi-vă la asta, oameni muritori, şi învăţaţi-vă nemurirea cea dăruită nouă de Biruitorul morţii: cel ce mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu are viaţă veşnică (In. 6,54).

Pre cei flămânzi i-a umplut de bunătăţi (Lc. 1, 53). Cu cât este mai adâncă pocăinţa, smerenia, recunoaşterea şi simţirea păcatelor proprii, cu atât mai îmbelşugat se dăruieşte harul iertării, cu atât mai multe bunătăţi se revarsă în sufletul omenesc de la Stăpânul Cel atotdarnic. Manasi a fost cel mai nelegiuit dintre împăraţi, însă a arătat apoi şi pocăinţă mare şi adâncă, şi s-a învrednicit de la Domnul de mare iertare şi milă. Adânciţi-vă în rugăciunea de pocăinţă a lui Manasi, împăratul iudeu, şi vedeţi cum s-a smerit, cum s-a pocăit, cum a preamărit milostivirea şi îndelungă răbdarea lui Dumnezeu! Rugăciunea lui este un model de pocăinţă.

Nu fi nepăsător faţă de cele veşnice, duhovniceşti, din pricina celor trecătoare şi materiale, şi nu-ţi pierde dragostea şi pacea cu aproapele din pricina pierderilor, pagubelor şi lipsurilor materiale. Ţi-ne-te de pacea iubirii. Pace să aveţi şi sfinţenie cu toţi, fără de care nimeni nu va vedea pre Domnul (Evr. 12,14).

Este nevoie de luptă necurmată cu toate patimile care trăiesc şi au rădăcini în noi. la spune-mi, ce patimă ai lovit şi ai omorât? Oare nu trăiesc toate patimile în tine până acum şi nu te rănesc, nu te tulbură ? Scoală-te şi loveşte toate patimile -aceşti amaleciţi gândiţi, care trăiesc în tine ca nişte paraziţi. Ce unire are Hris-tos cu Veliar ? Sau ce parte este credincio-sului cu cel necredincios ? (2 Cor. 6,15).

Faţă către faţă, gură către gură vorbim noi, creştinii ortodocşi, cu Domnul, cu Maica lui Dumnezeu, cu sfinţii îngeri şi cu toţi sfinţii. Iată ce înseamnă, după obiceiul creştin ortodox, a te ruga cu evlavie, în duh şi în adevăr, în faţa sfintelor icoane. Iată de ce le punem în biserici şi în paraclise, precum şi la noi acasă. Noi credem că Domnul şi sfinţii Lui ne sunt aproape şi că noi alcătuim un singur trup duhovnicesc cu ei, o sin gură Biserică, după cum unul singur este Capul lor şi al nostru, Domnul lisus Hristos. Când credinţa noastră în sfintele icoane şi în Biserică este de acest fel, oare voi, eretici luptători împotriva icoanelor, veţi arunca în ele cu pietrele osândirii clevetitoare ? Noi avem dreptate, iar voi sunteţi nedrepţi şi mincinoşi.

În fiecare zi, în fiecare ceas, în fiecare minut Domnul, Ziditorul fănturii, face pe placul tău, omul, în fel şi chip: şi cu soarele îţi luminează, te alintă, şi cu lumina lină a lunii limpezi, şi cu văzduhul care înviorează

în chip plăcut, şi cu focul, şi cu apa cea de toată trebuința, şi cu plantele cele cu grăunțe, şi cu copacii, şi cu plantele care au rădăcini bune de mâncat, şi cu roadele care zac pe pământ (şi ce nenumărată mulțime de felurite gusturi plăcute au toate acestea !), şi cu carnea animalelor şi a peştilor şi a păsărilor de tot felul. Dar câte țesături, câte țesături ți-a dăruit Domnul pentru acoperirea şi înveşmântarea trupului tău; câte metale, câte pietre prețioase - pentru împodobirea ta şi a sfintelor biserici! Aşa îți face Dumnezeu pe plac în tot chipul, spre buna ta ființare şi desfătarea ta. Nu eşti şi tu, oare, îndatorat să îi faci pe plac, tot spre binele tău - să trăieşti după conştiință şi după Legea lui Dumnezeu, după poruncile şi rânduielile Lui, după Evanghelia Lui, după cum îți arată maica ta cea duhovnicească - dumnezeiasca Biserică ?.. El nu are nevoie de nimic dintru ale tale, ci cere să Ii faci pe plac tot pentru tine însuți, pentru că în aceasta se cuprinde viața ta, tihna ta, lumina ta, puterea ta, bucuria ta, fericirea ta. Părăsiți nebunia, şi veți trăi (Pilde 9,6).

Cele ce îmi erau mie câştig, acestea le-am socotit pentru Hristos pagubă (Filip. 3, 8). O, înaltă, cerească filosofie creştinească a cerescului Pavel! Toate cele pământeşti - frumusețea pământească, bogăția cea stricăcioasă, dulceața mâncării şi bău-turii, frumusețea hainelor, aurul şi argintul -, toate înşelările pământeşti, care amăgesc privirea şi simțurile, să le socoteşti drept gunoi, ca să îl dobândeşti pe Hristos. Pentru că nu se poate să îl ai în inimă pe Hristos dacă inima este prinsă cu împătimirea de cele pământeşti. Iată filosofia cerească! Urmeaz-o!

Pentru a vindeca şi răscumpăra pătimaşa țintuire a omului de pământ, Dumnezeu-Omul bine a voit a Se țintui pe cruce... Cu crucea Ta, Mântuitorule, mântuieşte-ne şi ne miluieşte.

Să gândeşti, să cugeti şi să simți având în vedere faptul că în cer sunt cunoscute toate gândurile, simțămintele şi aşezările tale sufleteşti: când şezi, când stai întins, când umbli, când lucrezi, când te rogi, când citeşti, când stai de vorbă, totul, absolut totul se ştie acolo - şi ca atare trebuie să trăieşti în chip prevăzător, să gândeşti şi să simți în chip sănătos, să trăieşti după dreptarul conştiinței şi după poruncile Mântuitorului şi Dumnezeului nostru, să te porți cu oamenii fără fățărnicie, cu simplitate, fără vicleşug, cu bunăvoință, în chip curat şi sfânt, să te rogi lui Dumnezeu şi sfinților cu osârdie, cu evlavie.

S-a încheiat Patruzecimea, altfel spus Postul Mare. A venit praznicul învierii din morți de către Hristos a dreptului Lazăr, spre arătarea învierii lui Hristos şi a învierii de obşte ce va să fie. Şi astfel, la învierea cea viitoare a tuturor va începe o viață nouă şi veşnică pentru drepți şi pentru cei ce s-au pocăit, iar pentru necredincioşi şi pentru păcătoşii ne-pocăiți va începe chin veşnic...

A săpa nu pot, a cere îmi este ruşine (Lc. 16, 3). Tocmai aici este necazul şi pierderea însemnată: că să ceri te ruşinezi, în timp ce trebuie să o faci. Cereți, şi se va da vouă (Mt. 7, 7) - doar eşti ticălos, şi vrednic de plâns, şi sărac, şi orb, şi gol (Apoc. 3, 17). A săpa nu pot - dar trebuie să sapi, să fi săpat în adâncul sufletului tău şi să scoți de acolo comoara cea adevărată - sufletul fără moarte, care a fost îngropat de patimi, sufletul făcut după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu şi pe care ți l-au înăbuşit de tot poftele şi plăcerile vieții acesteia.

Dacă în avutul străin nu ați fost credincioşi, pre cel ce este al vostru cine îl va da vouă ? (Lc. 16,12). Avutul străin este bogăția cea pământească, îndatoririle pământeşti, trupul pământesc, sănătatea pămân-tească, de care nu ne-am priceput şi nu am vrut să ne folosim după cum ne arată Dumnezeu, ca

de nişte lucruri trecătoare şi vremelnice. Adevărata noastră bogăţie este sufletul nostru cel bogat cu chipul şi cu asemănarea lui Dumnezeu, cu voia cea înțelegător-slobodă, cu nemurirea, cu putința de a-L iubi pe Dumnezeu şi de a-1 iubi pe aproapele, de a se pocăi, de a se ruga, de a-I da mulțumită lui Dumnezeu şi de a-L slăvi. Iată avutul nostru ! Sfinții bineplăcuți ai lui Dumnezeu I-au fost credincioşi şi în avutul străin, împărțindu-1 săracilor, şi într-al lor: de sufletul lor s-au folosit precum se cuvine, l-au curățit cu rugăciuni şi lacrimi de pocăință, cu ostenelile postirii şi privegherii, cu mucenicia pentru Hristos. Aşadar, să fim credincioşi lui Dumnezeu şi în avutul străin, şi într-al nostru...

Pe toți păcătoşii necredincioşi şi nepocăiți îi aşteaptă pedeapsa veşnică, chinul veşnic, care a fost gătit diavolului şi îngerilor lui (Mt. 25, 41) -şi pe bună dreptate, fiindcă au făcut răul şi au plinit voia lui cea rea şi pierzătoare. Fiecare dintre noi simte „pe pielea sa" pedeapsa pentru păcat: tulburare, necaz şi strâmtorare.

Bucură-te, ceea ce eşti plină de har, Domnul este cu tine (Lc. 1, 28). Ca Maică după omenitate a atotdesă-vârşitului Făcător, Stăpâna a primit toată plinătatea harului de la Domnul, toată plinătatea dreptății, sfințeniei, bunătății, milostivirii şi împreu-nă-pătimirii față de păcătosul şi necăjitului în tot chipul neam omenesc, plinătatea puterii şi slavei, a fericirii, a slavei veşnice şi a întâietății asupra tuturor puterilor cereşti. Ea a primit toți cei zece talanți ai harului, şi din pricina belşugului neurmat al harului poate izvorî - şi izvorăşte - cu îm-belşugare tuturor celor ce vin la dânsa cu credință tot ajutorul haric în necazuri, nevoi, dureri şi în toată împrejurarea întristătoare. Deci, vino la dânsa cu credință şi nădejde lipsită de îndoială!

Dă mulțumită Domnului că te-a făcut mădular al Bisericii Sale - acestei obşti dumnezeieşti a sfinților, a cărei mai-mare şi mădular dintâi este Maica lui Dumnezeu. Ea are bunătate, atotbună ajutorință, grijă şi împreună-pătimire cu adevărat de maică față de toți fiii credin-cioşi şi nemincinoşi ai Bisericii Domnului nostru Iisus Hristos.

Sfinții apostoli şi tot nenumăratul sobor al drepților şi toți sfinții sunt minți cereşti. Nu la cele pământeşti, ci la cele cereşti se gândeau ei şi de acestea se îngrijeau: cu trupul viețuiau pe pământ, iar cu inima şi cu mintea în cer. Jalnice sunt comunitățile creştine care nu îi cinstesc pe sfinți: ele se lipsesc de sfânta pildă a vieții lor, se lipsesc şi de mijlocirea lor harică. Domnul însuşi ne învață să îi chemăm ca mijlocitori pe sfinții Săi ucenici. Şi s-a suit fumul de tămâie cu rugăciunile sfinților din mâna îngerului înaintea lui Dumnezeu (Apoc. 8, 4). Luteranilor, ce veți răspunde la aceasta ?

Domnul vrea ca tu, ca o preafrumoasă floare a câmpurilor şi a văilor, să creşti duhovniceşte şi să răspândeşti bună mireasmă înaintea lui Dumnezeu prin toată fapta bună duhovnicească. Iată menirea ta, creştine ! Dar totodată Domnul vrea ca tu, prin pocăință şi lacrimi, prin înfrânare şi priveghere, prin lupta cu gândurile, cu aplecările şi cu patimile păcătoase să fugi de toată putoarea păcatului, fiindcă împărăția Cerurilor se ia cu sila, şi oamenii silei o răpesc pre ea (Mt. 11,12).

După ale cui rânduieli şi legi se săvârşeşte zămislirea, formarea şi creşterea trupului omenesc în pântecele mamei, pârguirea lui şi ieşirea lui la lumină ? După ale cui rânduieli se săvârşeşte hrănirea trupului nostru ? Cine a născocit şi a zidit atât de minunata felurime a nenumăratelor roade ale pământului, care cu în-țelepciune şi rafinament au fost pregătite spre desfătarea şi hrana noastră ? După

ale cui rânduieli se face în trupul nostru sângele, fără de care este cu neputinţă viaţa omului ? Cine a întocmit omul cel dinafară şi cel lăuntric ? Nu cel mai mare înţelept şi Artist, atotdesăvârşitul, atotputernicul nostru Domn şi Dumnezeu? Deci, cazi cu faţa la pământ - mulţumeşte-i, umple-te de evlavie faţă de El, iubeşte-L, însă şi teme-te de El dacă nu faci voia Lui, dacă nu te supui Lui...

Adu-ţi aminte în ce însoţire sfântă, duhovnicească, cerească, dumnezeiască te afli (am în vedere Biserica cerească şi pe cea pământească): în însoţire vie şi cât se poate de strânsă (împărtăşirea Sfin-telor Taine) cu însuşi Dumnezeu, cu Maica lui Dumnezeu, cu sfinţii îngeri, cu toţi sfinţii oameni şi cu toţi creştinii cei credincioşi.

Cel ce a pătimit cu trupul, a încetat de la păcat (1 Pt. 4, 1). Iată de ce pătimirile, crucea, sunt neapărat trebuincioase pentru creştin: fără pătimiri, fără poveri, trupul nostru face pe nebunul, se îndrăceşte, păcătuieşte, Il mânie pe Dumnezeu, îşi face necazuri sieşi şi sufletului. O, trup ticălos, multpătimaş, din a cărui pricină se întâmplă toate necazurile în omenire ! O, inimă multpătimaşă, spurcată! Ce iese din om, aceea îl spurcă pe om. Că dinlăuntru, din inima oamenilor, ies gândurile cele rele, preacurviile, curviile, uciderile, furtişagurile, asupririle, vicleşugurile, înşelăciunile, faptele de ruşine, ochiul viclean, hula, trufia, nebunia. Toate relele acestea ies dinlăuntru, şi-l spurcă pre om (Mc. 7, 20-23). Iată unde izvorul răului din om: în inimă ! Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele (Ps.50, 11).

Strânge comori, şi nu ştie cui le adună pre ele (Ps. 38,10). Jalnică e starea sufletească a bogatului!... A strâns avuţii fără număr, dar L-a pierdut pe Dumnezeu şi şi-a pierdut sufletul, pregătindu-i chinuri fără sfârşit. Mergi, vinde-ţi câte ai şi le dă săracilor, şi vei avea comoară în cer; şi luând crucea, vino, urmează Mie (Mc. 10, 21), îi spune Domnul tânărului bogat.

Tot Israilul se va mântui (Rom. 11, 26): tot Israilul, adică israilitenii adevăraţi, ca Nathanail, despre care Domnul a zis: iată cu adevărat israilitean întru care nu este vicleşug (In. 1, 47). Iată ce israiliteni se vor mântui. Cei mai mulţi dintre evrei, pentru viclenia şi fărădelegile lor fără număr, de care nu s-au pocăit, vor pieri. Să se schimbe cât mai curând cu schimbarea cea bună fiecare creştin, până ce nu s-a închis pentru el uşa milostivirii lui Dumnezeu. Să facă lucrurile milostivirii până este ziuă; vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze (In. 9, 4).

Din tâlcuirea greşită de către catolici a spuselor Mântuitorului: tu eşti Petru, şi pre această piatră voi zidi Biserica Mea (Mt. 16,18) vin multe rătăciri ale lor, mai ales nălucirea cum că papa este vicarul lui Hristos pe pământ. Ei sunt doar slujitori...

Otrava păcatelor fără număr a pătruns în toată fiinţa omului şi totdeauna caută să se ascundă de om, să îşi tăinuiască sluţenia, chipul necuviincios, ca omul să n-o urască şi să nu simtă faţă de ea deplinul dezgust pe care îl şi merită. Totdeauna îl amăgeşte pe om, se înfăţişează într-un chip atrăgător, cerând (vulpea !) să fie ascultată şi mulţumită ca şi cum asta i s-ar cuveni.

Sfinţească-se Numele Tău; vie împărăţia Ta;facă-se voia Ta precum în cer, şi pre pământ (Mt. 6, 10). Doreşti tu, păcătosule, sfinţenia ? Râvneşti tu, cel stăpânit de pierzătorul vrăjmaş-diavol, împărăţia lui Dumnezeu? Vrei să plineşti dreapta şi atotbuna voie dumnezeiască şi Il rogi pe Dumnezeu ca toţi

oamenii să cunoască şi să plinească voia Tatălui nostru Ceresc ? în fiecare zi rostim aceste cuvinte ale rugăciuni Domneşti fără adâncă înțelegere a noimei lor, parcă le-am arunca în vânt, şi ca atare nu este în noi schimbarea cea bună, ci tot rămânem aceiaşi păcătoşi nepăsători şi vicleni.

Eu sunt uşa: de va intra cineva prin Mine, se va mântui (In. 10, 9). Hristos e uşa cea gândită. Unde se intră prin ea ? în rai, în împărăția Cerurilor, prin credința în Hristos, Răscumpărătorul şi Mântuitorul, care este uşa pe care se intră în Biserica Lui, căreia i-a fost încredințată adevărata învățătură a lui Hristos, tainele cele mântuitoare şi călăuzirea păstorilor. Fără Hristos, fără Biserică nu este uşă către împărăția Cerurilor. Cei căzuți de la credința în Hristos, de la Biserică vor pieri dacă nu se vor întoarce şi nu se vor pocăi.

Fiul lui Dumnezeu a venit pe pământ ca prin învățătura Sa, prin minunile Sale, prin pilda Sa, prin pătimirile şi prin moartea Sa să refacă şi să mântuiască neamul omenesc, să îl lumineze, să-1 curățească, să-1 înnoiască, să-1 înfrumusețeze cu toată virtutea şi să-1 unească cu Sine pe veci. Iar Lev Tolstoi şi scriitorii asemeni lui au apărut şi trăiesc pe pământ ca să întunece, să strice prin ateismul, prin necredința şi anarhia lor mulțimea fără număr a celor ce îi urmează, care citesc scrierile lor cele hulitoare. Doamne, pierde-i de pe pă-mânt sau întoarce-i la credință, smereşte drăceasca lor trufie!

Dacă Iisus Hristos ar fi avut de gând să dea Bisericii Sale, după înălțarea la cer, alt cap sau vicar în locul Său (cum pretind papii, socotindu-se vicari ai lui Hristos pe pământ), ar fi vestit limpede acest lucru dinainte de înălțarea Sa, pentru că este vorba de o dogmă foarte însemnată în ce priveşte mântuirea sufletelor omeneşti; dealtfel, şi apostolii ar fi vorbit despre acest lucru sau ar fi numit vicar pe unul dintre ei - însă nici unul dintre ei n-a suflat o vorbă, amintindu-şi de spusa Domnului: care între voi va vrea să fie mai mare, săfie vouă slugă (Mt. 20,26).

Aminteşte-ți cuvintele Mântuitorului despre cât de greu le este bogaților să intre în împărăția lui Dumnezeu (Mc. 10, 24) şi despre faptul că partea lor este chinul veşnic pentru legarea de bogăție şi pentru învârtoşarea față de săraci, pentru că ei pleacă de la Hristos trişti când El îi îmbie să-şi vândă avuția şi s-o împartă săracilor, de care ei nu se îngri-jesc. Jalnici sunt îndeobşte bogații, întrucât s-au sălbăticit şi socot că viața lor este nu în Dumnezeu, ci în mulțimea agonisitei, fiind gata să ia şi ultima cămaşă de pe sărac. Bogăția noastră este Dumnezeu, dreptatea şi mila Lui.

Am fost prin sate şi am văzut cum trăiesc țăranii: ce sărăcie peste tot, ce zdrențe cu petice fără număr ! Ce fețe istovite !.. Ce chipuri necăjite ! Oare ei sunt fii vitregi, nu fii adevărați ai lui Dumnezeu ? Bogații nici nu vor să se uite la ei - nu vor să îi îmbrace, să îi hrănească, să-i mângâie ! Ce suflet are bogatul! Ce scârbos este el pentru Dumnezeu Cel iubitor de oameni! Nu îl ferici pe bogat, nu îl linguşi, nu-1 invidia, ci să plângi pentru el ca pentru cel mai jalnic om!

Ca urmare a abaterii de la adevărul evanghelic, catolicii, apărându-şi propria nedreptate, se înverşunează împotriva ortodocşilor, îi urăsc, îi ocărăsc cu tot felul de cuvinte nedrepte şi hulitoare, defăi-mând în fel şi chip însăşi credința noastră, credința cea adevărată. în loc ca, pentru refacerea dreptății şi a păcii, să se lepede de părerile lor mincinoase, vătămătoare şi pierzătoare, şi să vină în conglăsuire cu Ortodoxia, se socot în drept să apere minciuna şi să întărească minciuna spre propria lor pierzare. Catolici, ve-niți-vă în fire, treziți-vă! Ați fost duşi în rătăcire! întoarceți-vă la adevăr!

Poartă-te sincer, cu dragoste, întru simplitatea inimii, fără făţărnicie, cu orice om, fără a părtini - poartă-te cum ai dori să se poarte cu tine ceilalţi. Să nutreşti deosebită dragoste şi evlavie faţă de sfinţii bineplăcuţi ai lui Dumnezeu, să te rogi lor. Va da Dumnezeu şi îi vei vedea faţă către faţă în veacul ce va să fie, vei vedea lumina şi slava lor, de care i-a învrednicit pe ei Dumnezeu, şi te vei încredinţa că nu degeaba i-ai cinstit şi i-ai chemat aici, pe pământ, fiind în trup şi aflându-te în Biserica lui Dumnezeu, din care şi ei fac parte deopotrivă cu tine, ca mădulare ale singurului Trup al lui Hristos, căruia El îi este Cap.

Nu îi invidia pe bogaţii zgârciţi şi cu inima împietrită, care s-au îmbogăţit prin nedreptate pe spinarea poporului amărât. Ei pier în deşertăciunea şi bogăţia lor, şi au căzut de la Dumnezeu cu totul. Adu-ţi aminte că pământul şi lucrurile de pe el vor arde (2 Pt. 3,10). Deci, nu fi gelos pe cei ce se îmbogăţesc cu trupul, iar de sufletul nemuritor nu le pasă, şi roagă-te pentru ei, cei care pier întunecaţi fiind cu sufletele, şi să-L ai în inimă totdeauna pe Dumnezeu - adevărata bogăţie a omului credincios...

Cel ce invidiază bogăţia altora îşi dă prin asta în vileag dorinţa tăinuită de a şi-o însuşi, şi totodată deşertăciunea minţii şi a inimii sale, precum şi neajunsul credinţei sale în Dumnezeu, prin care trăieşte orice om, şi al iubirii de aproapele neputincios. Dacă Dumnezeu ar fi bogăţia inimii lui, niciodată nu ar invidia pentru bogăţia pământească şi stricăcioasă, socotind-o deşertăciune şi mare piedică în calea mântuirii sufletului, pentru că bogatului îi este foarte greu să intre în împărăţia lui Dumnezeu, în schimb îi este foarte uşor să piară...

Veţi muri în păcatele voastre: că de nu veţi crede că Eu sunt, veţi muri în păcatele voastre (In. 8, 24), le spune Domnul fariseilor. Vai de Lev Tolstoi, care nu crede în Domnul şi moare în păcatul necredinţei şi hulirii împotriva lui Dumnezeu. Moartea păcătoşilor e cumplită (Ps. 33,20).

O, făţărnicia fariseilor şi a cărturarilor ! O, ticăloasa lor căutare de nod în papură la Dumnezeu Cel fără de păcat, Care împreună cu ucenicii Săi umbla pe pământ în trup! Ucenicii simpli la inimă şi smeriţi ai lui Hristos, mergând prin holdă în urma Mântuitorului, au flămânzit, au rupt spice, le-au frecat cu mâinile şi le-au mâncat în zi de sâmbătă. Bineînţeles, această părută călcare a poruncii privitoare la sâmbătă şi-a aflat vrăjmaşii în fariseii răutăcioşi, şi aceştia au început să cârtească împotriva călcării sâmbetei. Însă Domnul, dându-le în vileag făţărnicia şi zavistia, a apărat dreptatea ucenicilor Săi. Dar iată că te întreb, omule: simţi oare foamea şi setea duhovnicească de a gusta spicul vieţii cel mai presus de fire – Trupul şi Sângele lui Hristos, dătătorul de viaţă, adevărata pâine cerească, Cela ce dă viaţă lumii? Dacă nu simţi această foame mântuitoare, înseamnă că eşti mort duhovniceşte. Omul care începe să se facă sănătos sau cel care e sănătos deja simte în chip firesc foame şi sete. Cât de numeroşi sunt în Rusia aceşti morţi, care nu simt setea mântuitoare ? Nespus de mulţi! O grămadă de intelectuali nu vin de loc la împărtăşanie, alţii vin foarte rar - mulţi se împărtăşesc doar o dată în an. Iar Domnul cheamă zilnic: luaţi... mâncaţi... beţi... toţi... (vezi Mt. 26, 26-27) - şi n-are cine să mănânce şi să bea.

Stihia de viaţă a sufletului tău se  în Biserica Ortodoxă şi în locaşul de închinare ortodox: acolo este altarul lui Dumnezeu, acolo este Sfânta Evanghelie, acolo sunt epistolele de Dumnezeu înţelepţiţilor apostoli, acolo este dumnezeiasca slujire cerească, acolo sunt chipurile Domnului, Maicii lui Dumnezeu, îngerilor şi sfinţilor, acolo este tămâia adusă Domnului, acolo sunt candelele şi lumânările care ard, închipuind arderea sufletului tău înaintea lui Dumnezeu. Acolo să te odihneşti cu sufletul tău.

Mâhnirea mă apucă pentru acei oameni care nu citesc deloc Cuvântul lui Dumnezeu, ci doar ziare şi literatură lumească. Vai lor din pricina necunoaşterii Cuvântului lui Dumnezeu şi a voii lui Dumnezeu în ce îi priveşte. Ce răspuns vor da la judecată lui Dumnezeu ?

De la atotbunul Dumnezeu vine doar bine, nu rău: până şi suferința ta este un bine, iar tu cârteşti, te împuținezi cu sufletul, îți pierzi nădejdea: rabdă, mulțumeşte-l lui Dumnezeu. Pentru plăcerile de bunăvoie la tinerețe vin durerile de nevoie la bătrânețe.

Fiecare să se preschimbe, să se schimbe la față lăuntric: să se smerească şi să se socoată pe sine ultimul dintre oameni; să nu se mândrească niciodată pentru nimic şi să nu se laude. Ce lucru bun ai care să nu fie de la Dumnezeu ? Toate cele bune sunt de la El. Prefă-ți invidia în bunăvoință. Dacă trăieşti în curvie, părăseşte fără întârziere necurăția ta şi râvneşte pentru curăția gândurilor şi poftelor. Dacă voia ta este întinată, îndreapt-o şi fii fără de prihană în cele dinlăuntru ale tale. Dacă eşti iubitor de argint, părăseşte împătimi-rea de avuții, învârtoşarea ta față de săraci, şi fii milostiv. Dacă eşti certăreț şi este greu de trăit cu tine, fă-te modest şi trăieşte în pace cu toată lumea. Dacă eşti leneş în ce priveşte rugăciunea şi fapta bună, fii de acum înainte sârguitor. Dacă eşti bețiv, trăieşte acum în trezie. Dacă obişnuiai să furi, de acum înainte dă milostenie. Dacă eşti viclean, fă-te simplu şi nefățarnic. Toți să vă suiți la înălțimea virtuților ca pe un munte şi să vă lepădați păcatele ca pe noroi, ca pe necurăție, ca pe stricăciune şi izvorul stricăciunii.

Schimbarea la față a lui Hristos pe Tabor arată că dacă lumina soarelui de aici este atât de frumoasă şi de viață făcătoare, cu atât mai frumoasă şi mai de viață făcătoare este lumina ce va să fie, neînserată, veşnică.

Om fără conştiință şi fără frică de Dumnezeu, dacă şi atunci când eşti bolnav te gândeşti la păcat sau pofteşti preacurvie, ce s-ar întâmpla dacă n-ai fi bolnav ? Boala potoleşte şi omoară patimile. Doamne, miluieşte-1 pe robul Tău, care mult păcătuieşte în tot ceasul față de Tine şi dă-i pocăință înainte de sfârşitul vieții lui.

De ce Sfânta Biserică pomeneşte şi prăznuieşte an de an cele mai înalte întâmplări ale lumii creştine, cum ar fi Bunavestire, Naşterea lui Hristos, Botezul Domnului, învierea şi celelalte ? Ca să încălzească şi să întărească credința noastră, nădejdea noastră creştină, recunoştința şi iubirea noastră de Dumnezeu şi de Maica Domnului, care este mijloci-toarea noastră înaintea lui Dumnezeu, ca să ne amintim şi să nu uităm patria noastră cerească, veşnică, şi să nu avem împătimire față de viața de aici, vremelnică, trecătoare, care este doar pentru pregătire şi învățătură. Dacă n-ar fi aceste praznice creştineşti, creştinii ar putea uita că ei sunt anume creştini, chemați la patria cerească... Iar praznicele bisericeşti ne lămuresc toate aceste lucruri şi înştiințează cu privire la purtare grijă dumnezeiască pentru noi, păcătoşii, ne învață să-L iubim pe Dumnezeu şi să-I mulțumim şi să avem în vedere întotdeauna viața cea viitoae, care nu va avea sfârşit, şi ne pregătim de ea.

Proslăvesc nemăsurata milostivire şi îndelungă răbdare dumnezeiască față de mine şi față de toți oamenii. De-a lungul a şaptezeci de ani am păcătuit în fiecare zi şi m-am pocăit, şi Domnul m-a miluit nu m-a pedepsit după toată dreptatea Sa, aşteptând zi de zi îndreptarea mea. Zilele tinereții mele au trecut în Academia duhovnicească am început să dau mai multă luare-aminte lumii mele lăuntrice. Ajungând

preot, am trăit nu fără de păcat, dar pătrundeam tot mai adânc în rostul chemării mele - şi Domnul m-a miluit în fiecare zi, dăruindu-mi lacrimi de pocăință, învrednicindu-mă de deasa împărtăşanie cu Sfintele Tainei. Slujirea pe care am adus-o sfintei Biserici,m săvârşirea de către mine a rugăciunilor şi a tainelor n-a fost lipsită de poticniri: vrăjmaşii nevăzuți se luptau cu mine din răsputeri şi mă robeau, mă tulburau mai ales la săvârşirea tainelor; lupta era pe viață şi pe moarte (moartea duhovnicească). Mă pocăiam plângeam când eram biruit, şi primeam iertare. În primii ani de preoție nu am săvârşit liturghia zi de zi şi de aceea slăbeam duhovniceşte adeseori. Pe urmă, văzând folosul săvârşirii zilnice a liturghiei şi a împărtăşirii zilnice cu SfinteleTaine, am început să slujesc şi să mă împărtăşesc zilnic - şi câtă milă am primit de la Dumnezeu în toți ani  de preoție de slujire adusă Lui! Dau mulțumită Domnului pentru minunatele rugăciuni de seară şi de dimineață, pentru pravila sfintei împărtăşanii. Câte lacrimi de umilință curățitoare mi-a dăruit Domnul, ce râuri de milostivire a revărsat asupra mea. Şi asta în fiecare zi, până acum. Ce voi răsplăti Domnului pentru aceste mile? Fărădelegile mele s-au înmulțit mai vârtos ca nisipul mării, şi totuşi încă mai trăiesc şi mă pocăiesc neîncetând  a păcătui cu lucrul cu cuvântul, cu gândul, cu lenevia , cu nepăsarea, cu neînfrânarea şi cu tot păcatul propriu omului! O, Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului, iarăşi şi iarăşi! Mai rabdă-mă pe mine, cel îmbătrânit în fărădelegi, şi mă curățeşte de toată întinăciunea trupului şi a duhului. Amin.

Înfricoşătoare sunt spusele Domnului Iisus Hristos: unde viermele lor (al păcătoşilor) nu moare şi focul nu se stinge (Mc. 9,54). Cuvintele acestea se vor împlini în tot adevărul şi puterea lor asupra păcătoşilor nepocăiți - preacurvarilor, ucigaşilor, hoților şi celorlalți de aceeaşi teapă. Plângi, păcătosule, cu lacrimi de sânge pentru necazul cel cumplit care vine asupra ta! Crezi sau nu crezi, pe nebăgate de seamă se furişează către tine acest necaz...

Neapărata nevoie de înomeni-rea şi moartea Fiului lui Dumnezeu... e arătată desluşit în spusele apostolului Pavel: de vreme ce s-au făcut părtaşi pruncii (toți urmaşii cei căzuți ai lui Adam) trupului şi sângelui, şi El asemenea S-a împărtăşit de aceleaşi, ca prin moarte să surpe pre cela ce are stăpânirea morții, adică pre diavolul, şi să izbăvească pre acei pre care frica morții îi ținea în robie toată viața. Căci, într-adevăr, nu a luat firea îngerilor, ci sămânța lui Avraam a luat (Evr. 2,14-16). Asta este o lecție pentru ur-mătorii lui Tolstoi şi pentru toți inte-lectualii cei nerozi care dau prea multă însemnătate rațiunii oarbe omeneşti.

La bătrânețea mea (79 de ani), fiecare zi, fiecare ceas şi fiecare minut este o deosebită milă dumnezeiască; forțele mele fizice s-au istovit, în schimb duhul meu este prive-ghetor şi arde către Mirele meu iubit - către Domnul Iisus Hristos. Câte chezăşii de milostivire am primit şi primesc de la Dumnezeu în această viață! Nădăjduiesc că voi primi această milostivire şi după moarte -iar moartea este naştere în viața veşnică prin mila şi iubirea de oameni dumnezeiască.

Cred în atotcurățitoarea mijlocire a preacinstitului Sânge al lui Hristos Dumnezeu, care a fost vărsat spre iertarea păcatelor întregii lumi (ce crede după adevăr) şi spre iertarea păcatelor mele; cred în atotputernica mijlocire a Sângelui acestuia, care grăieşte mai bine ca al lui

Abel. Catolicii nu le mai dau mirenilor acest atotmijlocitor Sânge - pesemne din economie, ca să consume mai puțin vin. Dar cu ce râvnă turbată se străduie să-i atragă pe ortodocşi la catolicism, la

credința lor pierzătoare! Apără, Doamne, Ortodoxia de cumplitul catolicism, în care totul este supus samavolniciei papei...

Boala de căpetenie a tânărului bogat despre care se vorbeşte în Evanghelie era că el se dedase din cap până în picioare, cu patimă, lăcomiei, iubirii de argint, şi inima lui nu era milostivă, ci învârtoşată, neîm-preună-pătimitoare cu cei săraci; şi L-a mințit pe Dumnezeu, Cunoscă-torul inimilor, că a păzit din tinerețe toate poruncile: nu Il iubea pe Dum-nezeu, nu îşi iubea nici aproapele; se iubea doar pe sine, iubea să strângă şi să adune... Vedea un om flămând - nu-i dădea de mâncare; vedea pe cineva fără haine - nu-1 îmbrăca; în-deobşte, vedea un nevoiaş şi nu-1 ajuta cu nimic. Iar acum, vezi tu, îi părea rău de agonisită, îl durea inima să o dea. începea să se roage -se gândea la bani, nu la Dumnezeu. în-deobşte, numai la cele pământeşti se gândea, nu la cum să-L iubească mai fierbinte pe Dumnezeu şi cum să îşi iubească mai fierbinte aproapele, cum să facă mai cu osârdie binele. Iar poruncile le împlinea doar la arătare, de ochii lumii. O, suflete al meu tică-loase, fugi de asemenea fățărnicie !

Minunată este spusa din canonul Sfântului Ioan Botezătorul: „întru adâncul râului ai cufundat oarecând, preaînțelepte Boteză-torule, pre Cela ce îneacă prin har toată fărădelegea (neamului omenesc); ci mă rog ție, usucă râurile gre-şalelor mele cu dumnezeiasca ta mijlocire". Adâncul dreptății şi al sfințeniei şi al milostivirii dumnezeieşti, Hristos Dumnezeu, după ce a pătimit şi a murit pentru noi şi a înviat, a înecat cu harul Său toată călcarea de lege a neamului omenesc care crede în El. Ce gând îmbucurător pentru noi, păcătoşii, ce nădejde în meritele lui Hristos! El poate cu singur cuvântul Său să înece toate păcatele noastre şi să le arunce în adâncul mării. Satana a fost şi este pricina tuturor păcatelor omeneşti, măcar că oamenii sunt vinovați şi ei pentru acestea prin lipsa lor de pocăință (pocăiți-vă !), iar Domnul nimiceşte toată întinăciunea păcatelor. Slavă dreptății şi milei Lui!

Eva s-a înşelat cu rodul oprit, şi iată că toată omenirea a căzut în amăgirea vieții, şi toți au ajuns să se amăgească, şi femeia însăşi s-a făcut obiect al înşelării prin frumusețea sa trupească - şi totul, totul a devenit pentru om obiect al înşelării: şi mân-carea, şi băuturile de tot felul, şi hai-nele, şi banii, şi toate jocurile şi dis-tracțiile, şi animalele: câinii, pisicile, păsările - de toate s-a împătimit omul, şi pentru Dumnezeu nu s-a mai găsit loc în inima lui... Nerecunoscător animal e omul! Prost animal, deşi a fost cinstit cu înțelegere ! Câte pedepse meriți, rău nărăvitule!

Prin căderea sa, omul s-a abătut foarte mult „la stânga", depăr-tându-se de Dumnezeu, Dătătorul de viață, pierzând dreptatea şi viața şi moştenind viclenia vrăjmaşului, de-şertăciunea, răutatea, trufia, zavistia şi moartea lui. Trebuia făcută cale în-toarsă, şi nu o putea face fără osebita, atotputernica voie dumnezeiască, fără răscumpărarea de către Mielul lui Dumnezeu, fără Dumnezeu-Omul Cel drept, fără de păcat... Omul a fost silit să pătimească sute şi mii de ani, până ce a venit pe pământ Izbăvitorul neamului omenesc ca să plinească toată dreptatea, să pătimească pentru cei nedrepți şi să moară pentru ei, să calce moartea şi să învie din morți, dăruindu-le tuturor învierea. Iată ce vrăjmaş puternic ne ținea în legăturile morții!

Compar în gând oraşele, mai ales capitalele , cu satele, şi mă minunez de contrastul dintre ele: în oraşe - lux nebunesc, milioane irosite pe măreție, strălucire şi eleganță fără folos, iar în sate - sărăcia cea mai de pe urmă, ambianța cea mai simplă cu putință, pâine de secară, o zeamă lungă cum dă Dumnezeu, de

băut apă şi câteodată ceai -nu la toți, ci la cei mai înstăriți. Avutul: două, trei dobitoace, un cal şi câteva oi pentru mâncare şi pentru haine. Iar dacă e să ne gândim la necontenitele incendii care la țară mistuie totul, te miri cum de mai tră-iesc bieții țărani. Orăşenii se îneacă în bogăție, satul se îneacă în sărăcie. Cei ce trăiesc la țară sunt nişte mucenici, oameni pururea necăjiți. Dintre aceştia mulți vor fi cei dintâi în veacul ce va să fie.

D umnezeiasca iconomie a mân-L^tuirii oamenilor e credincioasă sieşi, de-a lungul tuturor veacurilor, până la cea de pe urmă iotă, şi făgăduințele date de Domnul celor ce cred şi se nevoiesc sunt adevărate tot până la cea de pe urmă iotă. Nici un om care a mers aşa cum trebuie, neabătut, pe calea Domnului, n-a ră-mas de ruşine, nu a pierit, ci a primit pentru nevoințele sale plată nestrică-cioasă: împărăția Cerurilor... Iar lumea cum îi vede pe oamenii credinței, evlaviei ? Ca pe nişte superstițioşi şi exaltați; ea nu crede în adevărul iconomiei lui Dumnezeu, şi ca atare piere în necredința sa. O, minunat adevăr al dumnezeieştii iconomii a mântuirii oamenilor!

Si vrăjmaşul mântuirii noastre iată că aproape opt mii de ani rămâne credincios sistemului său viclean şi pierzător de a-i vâna pe oameni spre pierzare prin toate felurile de sminteli şi patimi. Şi câți, câți oameni neprevăzători şi necredincioşi, mândri, vicleni şi răi, din toate po-poarele, neamurile, tagmele, vârstele, bărbați şi femei deopotrivă, nu a pierdut şi n-a aruncat în iad ! Cât de larg este botul lui cel de foc, cu care îi înghite pe necredincioşi!

Lumea este o adunare de suflete moarte, al căror cap şi stă-pânitor este diavolul, tatăl minciunii. După înțelesul său cel adevărat, Biserica este adunarea sufletelor vii, al căror Cap este Hristos, Dătătorul de viață şi Mângâietorul. Lumea zace în rău. Lumea este adunare de oameni orbi (cu ochii inimii). Biserica este adunarea celor ce văd totul în lumina adevărată. Toți oamenii care nu s-au născut a doua oară, duhovniceşte, sunt supuşi orbirii inimii - însă tagma păruților învățați şi scriitori ai lumii funcționăreşti, studenţeşti, feministe, sunt supuşi în cea mai mare parte pierzătoarei orbiri care vine din trufaşa părere de sine. Şi asta cu atât mai rău cu cât ei nu-şi dau seama de nenorocirea lor: o vor vedea când vor trage să moară şi când toată viața lor li se va arăta ca în palmă. întâmplările de acum adeveresc cuvintele acestea. în orbirea lor sufletească, ei săvârşesc fapte nebuneşti. Deci, nu vă țineți capetele prea sus şi prea semeț, voi, savanților, care sunteți necredincioşi (chiar dacă nu toți). Sunteți departe, departe de adevărata înțelepciune şi adevărata cunoaştere şi de izvorul vieții, de calea cea adevărată. Mulți dintre voi, negustând din adevărata înțelepciune, care este înțelepciunea creştină, şi necre-zând în Hristos ca în adevăratul Dumnezeu, necrezând în Evanghelia Lui, necrezând în Biserica Lui, singura învățătoare nerătăcită şi dreaptă a adevărului şi singura dătătoare a vieții, sunteți orbi şi morți, cu toate că vă credeți înțelepți. Domnul este preaînțelept: Unde este înțeleptul ? Unde este cărturarul ? Unde este întrebătorul veacului acestuia ? Au nu a făcut nebună Dumnezeu înțelepciunea lumii acesteia ? (1 Cor. 1, 20). Dacă vreți să aveți adevărata cunoaştere, adevă-rata înțelepciune şi viață, lepădați-vă trufia, părerea de sine, îngâmfarea, smeriți-vă cu adevărat, mergeți să luați din nou învățătură de la foştii pescari şi lăsați înțelepciunea voastră putredă, stricăcioasă şi nebună. Co-borâți-vă de pe înălțimea voastră, aşezați-vă mai jos, plecați-vă capetele şi auzul spre adevărurile dinainte de veci. Da! Nu la Lev Tolstoi, care a înnebunit cu totul, este înțelepciunea, ci la Biserică, pe care el o calcă în picioare, la Apostoli şi la Evanghe-lişti şi la Sfinții Părinți, Dascălii lumii, încetați să mai beți apa moartă a romanelor şi a tuturor cărților, care se înmulțesc la nesfârşit, ale puturoasei înțelepciuni lumeşti. De nu veți asculta,

veți rămâne în veac învățați orbi, ce nu cunosc calea adevărată, şi în păcatele voastre veți muri, şi veți moşteni veşnicul întuneric. Destul v-ați bătut joc de veşnicele şi viile adevăruri: deşteptați-vă din ațipeala păcatului şi din hipnoza pătimaşă de care voi ne învinuiți întru totul pe nedrept şi pe care noi v-o punem în seamă cu toată dreptatea.

Proscomidia înfățişează limpede Biserica întreagă cu Capul ei, Hristos, şi cu mădularele ei cereşti, pământeşti şi adormite. O, minunată unire a lui Dumnezeu cu oamenii ! Romano-catolicii au lepădat proscomidia, şi prin aceasta au descă-pățânat Biserica, rupând legătura învederată a Bisericii văzute, luptătoare, cu Biserica nevăzută, triumfătoare, ca în locul lui Hristos să îi dea alt cap - un om care nu este slobod de rătăciri la care ea le face părtaşe şi pe mădularele sale, clerici şi mireni. O, cât de înțelept, de adevărat şi de mântuitor este aşezământul Bisericii, pe care o feresc de rătăciri Duhul Sfânt şi Hristos - Capul ei Cel atotputernic.

Luați seama cum laudă Stăpâna smerenia cea iubită de Dumnezeu: că a căutat (Domnul) spre smerenia roabei Sale, şi iată de acum mă vor ferici toate neamurile (Lc. 1,48), şi cum osândeşte trufia, din pricina căreia s-a întâmplat căderea unei asemenea mulțimi de îngeri cu tot cu scaune, cu puteri, cu stăpânii: făcut-a tărie cu brațul Său Domnul, risipit-a pre cei mândri cu cugetul inimii lor (Lc. 1, 51). Cine sunt aceşti mândri cu cugetul inimii lor? Luceafărul căzut şi îngerii lui, întreaga împărăție a dracilor! O, cât de multe pătimiri şi jertfe omeneşti trebuie să mai fie ca să se împlinească numărul îngerilor căzuți! Şi, treptat, se împlineşte ! Câte jertfe ale morții, mai ales în aceşti ani de anarhie, de fărădelegi nepedepsite şi de teroare ! Câți prunci nevinovați ce mor în fiecare zi! Câți oameni omorâți pentru credință, pentru țar şi patrie ! Toți aceştia împlinesc numărul îngerilor căzuți. Doamne! Cât de drepte, de bune, de înțelepte, de mi-nunate, de neurmate sunt lucrurile Tale ! Moartea seceră şi coseşte jertfe nenumărate. Doamne, neclintită pă-zeşte Biserica Ta!

Fiți, dar, desăvârşiți, precum şi Tatăl vostru Cel din ceruri desăvârşit este (Mt. 5, 48). Pocăința osârdnică, de toată ziua şi de tot ceasul, trebuie să ne ducă la îndreptare, la virtute şi la desăvârşire. Zi de zi, ceas de ceas, suntem datori să devenim mai buni. Pocăința trebuie să stârnească suspin şi lacrimi, ca în vameş şi în femeia curvă.

Voi, intelectualii, ați părăsit în-țelepciunea cerească şi v-ați apucat de deşertăciunea pământească, de o minciună, de un miraj, de întuneric nepătruns şi veți fi pedepsiți prin însăşi nebunia voastră, prin patimile voastre. Ați disprețuit apa vie, lumina de viață făcătoare, sarea pământului, şi veți fi pedepsiți în stricăciunea voastră veşnică, nu veți vedea în veci lumina lui Dumnezeu, ci veți rămâne în întuneric. I-ați preferat lui Hristos pe Lev Tolstoi, pe marii scriitori lumeşti, care au înmulțit la nesfârşit scrierile lor, încât nu mai are creştinul când să se apuce de cuvântul lui Dumnezeu, care este izvorul curăției, luminii, dreptății, vieții şi fericirii veşnice.

Mărturisescu-Mă Ție, Părinte, Doamne al cerului şi al pământului, că ai ascuns acestea de cei înțelepți şi pricepuți, şi le-ai descoperit pre ele pruncilor (Mt. 11, 25). Când, din nesfârşita Sa bunătate, Mântuitorul a vrut să împlinească la sfârşitul veacurilor sfatul dinainte de veci cu privire la mântuirea neamului omenesc, care pierea din pricina păcatului, şi să găsească drahma împărătească cea pierdută, şi să afle oaia cea pierdută a turmei Sale cuvântătoare, atunci, luând chip omenesc, Şi-a ales ca ajutoare pentru

Sine, pentru lucrarea Sa cea mare, ucenici şi apostoli simpli, pescari după meserie, şi prin ei a arătat prin fapte că lucrarea mântuirii noastre nu ține de vaza lumească, de învățătura lumească sau de înțelepciunea pământească, ci este lucrare numai şi numai dumnezeiască, lucrarea bunătății, înțelepciunii, puterii şi milostivirii lui Dumnezeu. Cele nebune ale lumii a ales Dumnezeu, ca pre cele înțelepte să le ruşineze (1 Cor. 1,27).

Numai ceea ce a zidit şi zideşte Dumnezeu are însuşirea tăriei şi statorniciei cu neputință de sfărâmat. O dovedesc cerul şi pământul şi toată tăria cerurilor, pe care până acum o vedem în toată frumusețea sa minu-nată. Lucrurile şi aşezămintele ome-neşti sunt nestatornice, şubrede, schimbătoare, pentru că omul însuşi este o ființă căzută, slabă şi schimbătoare.

Ce este istoria neamului omenesc ? Istoria căderilor şi ridicărilor omeneşti, istoria clătinării gândurilor omeneşti, a vieții familiale şi sociale, şi istoria căderilor împărățiilor şi popoarelor sau a oraşelor şi a instituțiilor. Dar vremea noastră ce tablou ne înfățişează ? Un tablou de cădere a tuturor societăților. Unde este pricina acestei slăbiciuni a minților, păturilor sociale, instituțiilor, al căror rost este întărirea statului ce se clatină şi care, cu toate acestea, se clatină ele însele ? Unde este pricina întunecării, a slăbiciunii şi a căderii ? în necredință, în căderea de la Dumnezeu, de la preaînțeleptele Lui porunci, în nădăjduirea în propria rațiune oarbă, în urmarea propriilor patimi. După faptă şi răsplată: fără Dumnezeu, fără rațiunea dumnezeiască, fără legea lui Dumnezeu, fără Biserica lui Dumnezeu, care e stâlpul şi întărirea adevărului (1 Tim. 3, 15), societățile nu pot sta neclintite şi instituțiile lor nu pot avea temelie tare, şi ca atare se destramă toate, fiindcă s-a zis: fără Mine nimic nu veți putea face (In. 15,5).

Aleargă la sfintele şi atotputernicele rugăciuni ale Maicii lui Dumnezeu, nu te lipsi de acest har. Ajunge rugăciunea ei pentru a-L pleca pe Dumnezeu spre milostivire față de toți, şi față de tine. Amin.

Voia păcătoasă primită la tinerețe, din înțelegere greşită, din lipsă de prevedere şi din obişnuința cea rea, rămâne în suflet şi în mădularele trupeşti până la anii maturității, iar uneori până la bătrânețe şi îndeobşte toată viața. Adu-ți aminte şi fereşte-te!

În orice om, chiar dacă el este înțelept, se află şi multă prostie -uneori prostie respingătoare. Totdeauna păzeşte-te, omule, de tine însuți, de propria ta prostie: această neasemuit de mare prostie este păcatul, de la care vine toată vătămarea şi pierzarea.

Doamne, scoate Rusia pe calea cea adevărată şi mântuitoare, pentru toate pătimirile şi pentru sfârşitul mucenicesc cu care s-au săvârşit de arme ucigaşe fiii ei credincioşi... Doamne, sădeşte credință tare în ini-mile tuturor fiilor ei, ca să strălucească Biserica Ta cu Ortodoxia, cu buna credință cea nefățarnică; învață toate tagmele țării să umble pe căile Tale !

Oare nu simțiți că ați pierdut ceva ? Dar vă dați seama care este această pierdere ? E vorba de ceva foarte însemnat: ați pierdut în voi înşivă ceea ce era sădit chiar în firea voastră - ați pierdut asemănarea cu Dumnezeu, pe care ați stricat-o, ați schimonosit-o, ați pângărit-o. Deci, căutați cât mai curând această drahmă pierdută.

Doamne, mântuieşte poporul Rusiei, Biserica Ortodoxă din Rusia, căci pier: peste tot desfrâu, peste tot necredinţă, hulă împotriva lui Dumnezeu, anarhie. Doamne, mântuieşte-1 pe Autocrat şi înţelep-ţeşte-1! Doamne, totul în mâinile tale este, Tu eşti Atotţiitorul!

Ce greutate e pentru trup şi ce întuneric e pentru suflet atunci când lipseşte soarele ! Cum înţepeneşte şi amorţeşte totul de frig! Cât de trist, de dureros, de plictisitor este! Dar cum credeţi că îi vine sufletului omenesc fără harul lui Dumnezeu, fără rugăciune, fără Cuvântul lui Dumnezeu, fără dumnezeieştile slujbe, fără împărtăşirea Sfintelor Taine ? Multora numai moartea le va arăta cât de orfane, cât de sărace, cât de sărmane sunt sufletele lor!

Slavă lui Dumnezeu ! Cu harul O şi cu milostivirea lui Dumnezeu s-au împlinit cincizeci şi doi de ani de când sunt preot, şi sunt încă viu, cu toate că sunt bolnav. Nu sunt în stare să mulţumesc după vrednicie Domnului, Celui Unuia în Treime, pentru atâţia ani de preoţie hari-că. Cum am putut, cum am ştiut, cum m-am străduit, am slujit, dar am făcut multe greşeli, n-am fost destul de tare; vrăjmaşul s-a luptat cu mine din răsputeri. Acoperă, Doamne, păcatele mele cu milostivirea Ta !

Pe măsură ce sunt repetate păcatele, ia naştere deprinderea cu ele; pe măsură ce sunt repetate păcatele, voinţa de a face binele slăbeşte tot mai mult, iar voinţa de a face răul se întăreşte - aşa încât devine greu să te mai împotriveşti păcatului. Trebuie să ne învăţăm cu fiecare virtute în aşa fel ca ea să se facă în om ca o însuşire firească.

Te deprinzi să te superi pe lucruri ? Te vei supăra şi pe oameni chiar şi fără pricină, şi vei cădea din dragoste - iar dragostea este miezul întregii legi a lui Dumnezeu. Iubeşte-1 pe aproapele tău ca pe tine însuţi.

Domnul grăieşte: iubiţi pre vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pre cei ce vă blesteamă, bine faceţi celor ce vă urăsc, şi vă rugaţi pentru cei ce vă supără şi vă prigonesc (Mt. 5,44). Aşadar, iubiţi-i pe vrăjmaşii noştri: pe polonezi, pe finlandezi, pe gruzini, pe armeni, pe evrei, neamurile caucaziene. Aceştia ne urăsc mult şi bolesc de ură diavolească; ei sunt jalnici, nefericiţi, supuşi patimilor, şi de o sută de ori au nevoie de împreună-păti-mirea, de împreună-simţirea noastră. Ura le-a orbit ochii inimii; ei II duşmănesc şi pe Dumnezeu, Care le-a lăsat tuturor porunca dragostei... Bi-ruieşte răul cu binele (Rom. 12,21).

Aş vrea să văd Bunătatea, Lumina, Frumuseţea Cea dintâi, înţelepciunea Cea nesfârşită, Puterea Care a zidit toate, Care le poartă şi le îndrumă, dar nu sunt gata - sunt necurat cu inima. Am această făgăduinţă: sa ne curăţim pre noi înşine de toată întinăciunea trupului şi a duhului, făcând sfinţenie întru frica lui Dumnezeu (2 Cor. 7,1).

Cât de sfântă este credinţa şi Biserica ortodoxă ! Cât de dreaptă este, cât de plină de pacea lui Dumnezeu, cât de plină de frumuseţe nesfârşită şi nedescrisă (aminteş-te-ţi chipul fiecărui sfânt, aşa cum l-ai văzut în icoană, aminteşte-ţi viaţa lui, plină de toată fapta bună şi de minuni în timpul vieţii şi după moarte)! Biserica îndeplineşte toate cerinţele duhului omenesc şi îl mân-tuieşte pe orice om care s-a dăruit ei şi a rămas credincios până la sfârşitul vieţii sale. Slavă sfintei credinţei Tale ortodoxe, Doamne Papistaşii, recunoscându-l pe papă drept cap al Bisericii, l-au ridicat pe tron în locul lui Hristos, făcându-şi dumnezeu din el, iar pe Hristos l-au pus pe planul al doilea. Pe papă l-au făcut vicar al lui Hristos, deşi

Hristos rămâne cu noi în toate zilele, până la sfârşitul veacului (Mt. 28,20). Dar uitaţi-vă câte rătăciri au fost îngăduite în credinţa papei (care nu este a lui Hristos !), câte ciudate rătăciri hulitoare, şi întoarceţi spatele acestei credinţe cu nemulţumire şi groază! O, trufie omenească ! O, trufie satanicească ! Papa - infailibil ! O, iezuitism!

Dacă papa Romei ar fi întru totul de un cuget şi de un suflet şi de o învăţătură cu Domnul, ar putea - deşi nu în deplinul înţeles al cuvântului - să îşi dea numele de „Cap al Bisericii". Dar întrucât este de alt cuget şi de altă învăţătură decât Hristos, este eretic şi nu poate fi numit „Cap al Bisericii", pentru că ea e stâlpul şi întărirea adevărului (1 Tim. 3, 15), iar papa şi papistaşii sunt trestie clătinată de vânt şi au schimonosit cu desăvârşire adevărul lui Hristos şi în învăţătură, şi în slujbe (azime, lipsa proscomidiei), şi în cârmuire, făcând întregul catolicism rob ereziei lor şi făcându-l de neîndreptat

Iar fariseul, stând, aşa se ruga întru sine... Ce citeşte în sufletul fariseului Ochiul atotvăzător, atotdrept, înfricoşător, drept judecător? Căci fariseul se ruga nu în auzul lumii, ci în taină, în sinea sa... Dumnezeule, mulţumescu-Ţi că nu sunt ca ceilalţi oameni: răpitori, nedrepţi, preacurvari (Lc. 18, 11). Prin fariseu putem înţelege toată omenirea mândră, îngâmfată de ştiinţa, de rangul şi mintea sa, de cărturăria deşartă, de bogăţie, de frumuseţe, de putere, de reuşite, care priveşte cu trufie omenirea ce păcătuieşte, dar se smereşte şi se pocăieş-te în sufletul său, al cărei ochi lăuntric, luminat de lumina harului, este întors înlăuntru, spre adâncurile inimii, şi vede întreaga prăpastie a pă-catului, întreaga stricăciune pe care a vârât-o păcatul în firea noastră, în-treaga vinovăţie faţă de dreapta ju-decată dumnezeiască, întreaga pe-deapsă pe care o merită de la judecata lui Dumnezeu, şi, cu smerenie dându-şi seama de păcatele sale, strigă din adâncul inimii smerite, cerând să fie miluită: Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului! (Lc. 18,13). Iată ce a văzut, iată ce a citit Ochiul Cel drept: El a văzut, El a citit în inima fariseului trufie şi îngâmfare neştiutoare, iar în inima vameşului - smerita recu-noaştere a mulţimii păcatelor şi a lip-sei de răspuns a păcătosului înaintea dreptăţii preaînalte. Ce mulţimi ne-numărate de farisei îngâmfaţi vede Ochiul Dumnezeiesc, mai ales în vre-mea de acum, care este vreme de ate-ism, vreme de închinare în faţa pro-priei raţiuni, în faţa propriului talent scriitoricesc, vreme de închinare în faţa idolului aurului şi argintului, vreme de abuz de putere a mai-mari-lor faţă de cei supuşi lor! Jalnici, nătângi, miopi, orbi oameni sunteţi voi, nu vă daţi seama şi nu gândiţi că toate judecăţile voastre sunt uşuratice, răutăcioase, că toate patimile voastre sunt încrestate pe un răboj de neşters în cer, în cartea veşnicelor judecăţi ale lui Dumnezeu, precum şi în conştiinţele voastre, şi toate vor fi date în vileag la Judecata cea de obşte, şi vă vor aduce ruşine de nesuferit şi osândă veşnică. Acum vă ascundeţi de judecata omenească şi de conştiinţa voastră, şi faceţi nepedepsiţi fapte nelegiuite, petrecându-vă vremea în jocuri, în plăceri trupeşti, sau în lenevie şi caraghioslâcuri. Dincolo nu va rămâne ascuns niciun gând. Incheia-ţi-vă socotelile cu păcatele voastre aici, până când mai este vreme de pocăinţă. Curând va fi zăvorâtă uşa, şi în zadar veţi bate şi veţi grăi: Doamne, Doamne, deschide nouă! Veţi primi răspunsul: nu vă cunosc pre voi (Mt. 25,11). Aici sunteţi peste tot cei dintâi - dincolo veţi fi cei de pe urmă, adică în iad, iar cei de pe urmă -adică vameşii ce se pocăiesc - vor fi cei dintâi. în acea treierătoare a toată lumea vor fi scoase afară toate neghi-nele, iar grâul va fi adunat în hamba-rul ceresc. Aşadar, cine e nedrept, să nedreptăţească înainte; cine e spurcat, să se spurce încă; cine este drept, să facădreptate mai departe; cine este sfânt, să se sfinţească încă. Iată, vin curând, şi plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia după faptele lui (Apoc. 22, 11-12). Ce veţi face voi, cei necredincioşi, nepregătiţi, slăbănogiţi, stricaţi până în

măduva oaselor, când vă va ajunge înfricoşătoarea judecată dum-nezeiască fără de veste, ca războiul cu japonezii, ca revoluția ! Atunci nu vă vor lăsa timp nici măcar să intrați în casă ca să luați vreun lucru de tre-buință: unul va fi luat, iar altul va fi lăsat (Mt. 24,20).

Trebuie să vă siliți, rugându-vă lui Dumnezeu şi sfinților, a lepăda toate împătimirile lumeşti față de oameni şi de lucruri, altfel spus orice părtinire față de oameni şi de lucruri, şi a-i iubi pe toți ca pe nişte frați şi surori cu toată bunăvoința, ca pe voi înşivă.

Tu, preote al lui Dumnezeu, slujitorule al Preaînaltului Făcător, slujeşte liturghia cu frică şi cu pregătirea cea cuvenită, mai ales dacă slujeşti zilnic; ia seama ce faci din pântecele tău, care se face zilnic biserică a lui Dumnezeu prin împărtăşirea sfintelor şi de viață făcătoarelor lui Hristos Taine. Nu cumva îl faci unealtă a lăcomiei, unealtă a diavolului, care prin pântece a tras în iad neamul omenesc şi 1-a supus blestemului ? Ține-te cu tărie de postul pe care 1-a poruncit Mântuitorul, ia aminte la tine însuți şi la ceilalți, mântuieşte-te pe tine şi mântuieşte poporul cel încredințat ție.

Ai devenit, preotule, al lui Hristos cu tot cugetul tău, cu tot sufletul tău şi cu toată inima ta, ca şi El să devină al tău şi să Se sălăşluiască întru tine şi să îşi facă locaş în tine ?

Să nu iubeşti darurile mai mult decât pe Dăruitor, să nu iubeşti hrana stricăcioasă mai mult decât pe cea nestricăcioasă, care este preacuratul Trup şi Sânge al lui Hristos, pentru că unii îşi iubesc delicatesele mai mult decât iubesc această hrană cerească, nestricăcioasă şi de viață făcătoare.

"Recunoscându-l drept Cap al Bisericii pe papa, au pierdut adevăratul Cap al Bisericii - pe Hris-tos - şi au rămas fără Cap. Toată istoria papismului dă mărturie că roma-no-catolicii nu au Cap, pentru că ei afirmă lucruri necuviincioase, luptă împotriva Bisericii Ortodoxe - şi nu numai duhovniceşte, ci şi trupeşte: prin ură, prin răutate, prin răzbunare, prin ocări de tot felul, prin omoruri mişeleşti, prin incendii, răzvrătiri, nesupunere, separatism, în ciuda faptului că polonezii trăiesc în Rusia nestingheriți, neasupriți, în toată în-destularea, ca şi celelalte popoare. Ura catolicilor față de ortodocşi este istorică şi cât se poate de turbată: mulți dintre preoții şi episcopii cato-lici, ca şi dintre intelectualii catolici, sunt gata să ne înghită de vii. Lumi-nează-i, înțelepțeşte-i şi mântuieşte-i, Doamne! Unde este la ei Capul Bisericii - Hristos ? El este dragoste, bunătate, blândețe, milostivire, îndelungă răbdare - iar la catolici nu vezi nimic de acest fel. Iar în dogmele lor câte erezii, câte inovații, câte abateri de la adevăr! O, pierzător sistem papist!

Toți sfinții se recunoşteau şi se simțeau păcătoşi, şi toți, fără fățărnicie, plângeau, se pocăiau, făceau dovadă că îşi dau seama - pe cât e cu putință omului - de păcatele lor cele cu voie şi fără voie; urcau pe treptele pocăinței, ale îndreptării, se căleau în toate virtuțile - şi au ajuns la sfințenie, la asemănarea cu Dumnezeu şi la starea de casnici ai Lui. In fiecare zi le citim rugăciunile, ne umilim împreună cu ei, plângem împreună cu ei şi primim milă de la Domnul. Slavă milostivirii Lui, îndelungii Lui răbdări, Care ascultă şi răspunde cu bunătate. Cât de fericiți suntem având asemenea Dumnezeu, puternic întru milă şi bun întru tărie ca să-i ajute şi să îi mângâie pe toți cei ce nădăjduiesc în milostivirea Lui!

O, dumnezeiască, preasfântă, mai presus de ceruri, atotcuprinzătoare liturghie ortodoxă, unde se află concentrate cerul şi pământul ! Cât eşti de minunată, de dorită, de plină de nesfârşită bunătate, înțelepciune, dreptate, sfințenie dumnezeiască, de mărire neapropiată ! Partea ta pregătitoare,

proscomidia, zu-grăveşte deja pe scurt şi în linii mari dumnezeiasca ta măreție, putere mântuitoare şi frumusețe cerească. Acolo, în părticelele inegale din pâine de grâu sunt închipuiți: 1) însuşi Mielul (Agnețul ) lui Dumnezeu, Iisus Hristos, Cel ce ridică păcatele lumii; 2) Maica lui Dumnezeu, în cinstea căreia se scoate o părticică triunghiu-lară dintr-o prescură aparte şi se pune de-a dreapta Agnețului; 3) cetele tuturor sfinților: Înainte-Mergătoru-lui, prorocilor, apostolilor, ierarhilor, mucenicilor, cuvioşilor, doctorilor fără de arginți, sfinților drepților dumnezeieşti părinți Ioachim şi Ana, sfinților zilei şi sfântului al cărui nume îl poartă liturghia. Aceasta este Biserica cerească, triumfătoare, ce are unire cu Biserica pământească; 4) este închipuită prin părticele toată Biserica pământească: tot episcopatul bise-ricesc de pe pământ, cinstita preo-ţime, cea întru Hristos diaconime, ca cin care slujeşte săvârşind tainele, rugându-se şi dând învățătură popo-rului; 5) în fine, este închipuită şi cea de-a treia parte a Bisericii: fiii Bisericii care au murit în credință şi pocăință!

Vedeți ce minunată, atotcuprinză-toare este dumnezeiasca unire dintre cei cereşti, cei pământeşti şi cei ce s-au săvârşit! îmbucurător, măreț, dumnezeieşte stă în mijlocul discului Mielul (Agnețul) lui Dumnezeu, Cel junghiat şi străpuns, adică părticica mare, dreptunghiulară de pâine ce se va preschimba în Trupul lui Hristos, iar alături de disc stă Sfântul Potir, chip al minunatului pahar cu vin de-spre care Domnul a vestit la Cina cea de Taină: beți dintru acesta toți: acesta este Sângele Meu, al Legii celei Noi (Mt. 26, 22). Dar ascultați ce citeşte preotul, cu ce rugăciune încheie prosco-midia: Dumnezeule, Dumnezeul nostru, Cel ce pâinea cea cerească, hrana a toată lumea, pe Domnul şi Dumnezeu nostru Iisus Hristos L-ai trimis mântuitor şi izbăvitor şi binefăcător, Care ne binecuvântează şi ne sfinţeşte pe noi, însuți binecuvântează această punere înainte şi o primeşte pe dânsa întru jertfelnicul Tău cel mai presus de ceruri. Pomeneşte, ca un bun şi de oameni iubitor, pe cei ce au adus-o şi pe cei pentru care s-a adus, iar pe noi ne păzeşte neosândiți întru sfințita lucrare a Dumnezeieştilor Tale Taine... Ce mişcătoare dragoste dumnezeiască este zugrăvită în această rugăciune către Tatăl Ceresc, ce dragoste a lui Dumnezeu față de lume, pe care nu numai gurile omeneşti, ci nici măcar gurile duhovniceşti ale îngerilor nu o pot povesti! El nu ne-a dat spre mâncare şi băutură vreo hrană pământească, vreo mană din cer, ci Trupul şi Sângele însuşi Fiului Său, spre cea mai strânsă împărtăşire şi unire cu noi! O, dragoste negrăită, o, cinste preaînaltă ! O, pogorământ care uluieşte toate mințile îngereşti, de heruvimi şi de serafimi! O, înțelepciunea lui Dumnezeu ! O, dreptatea lui Dumnezeu, mila, frumusețea şi măreția tainei de nedescris ! Şi noi, preoți nevrednici sau arhierei, săvârşim această liturghie atât de des, ne împărtăşim de Sfintele Taine - uneori chiar zilnic ! O, triumf al iubirii dumnezeieşti! O, fericire! O, întărire, îndumnezeire pe care o primim atât de des ! Dar noi ce simțăminte nutrim față de liturghie ? Dragoste, recunoştință şi frică neîncetată? Ne schimbăm mereu cu schimbarea cea bună ? Ne facem oa-meni cereşti, dumnezeieşti, sfinți ? Purcezând la săvârşirea proscomi-diei, preotul, însemnând de trei ori cu copia prescura din care se ia Ag-nețul, spune: întru pomenirea Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, iar după aceea, pregătind o parte pătrată de prescură - viitorul Agneț, viitorul Trup Preacurat al lui Hristos - rosteşte cuvintele prorocului Isaia: ca un miel spre junghiere S-a adus şi aşa mai departe, iar când zice: că s-a luat de pe pământ viața Lui ia partea dreptunghiulară din mijlocul prescurii şi o pune pe disc, după care, junghiind cruciş, grăieşte: junghie-Se Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii, pentru viața şi pentru mântuirea lumii. Im-pungându-1 în partea dreaptă, zice: şi unul dintre ostaşi cu sulița coasta Lui a împuns, şi îndată a ieşit sânge şi apă: şi cel ce a văzut a mărturisit, şi adevărată este mărturisirea lui (In. 19, 34). O, ne-descrisă iubire dumnezeiască! O, ne-grăită minune a

minunilor, liturghie ortodoxă! Cazi înaintea ei, omenire, şi varsă lacrimi de pocăinţă, căci pentru păcatele tale se săvârşeşte.

Oamenilor lumii dintâi, dinainte de potop, li s-a dat vreme de pocăinţă 120 de ani, şi au fost preîntâmpinaţi că pentru păcatele lor va veni pedeapsă de la Dumnezeu -potopul. Vremea a trecut, iar oamenii îi dădeau înainte cu dezmăţul, şi nu se gândeau la pocăinţă şi nu-1 credeau pe propovăduitorul pocăinţei, pe dreptul Noe - şi cuvântul lui Dumnezeu s-a împlinit până la ultimul amănunt. Evreii nu i-au crezut pe proroci că vor fi robiţi de împăratul Babilonului, şi au continuat să se închine la idoli - şi au ajuns în robie, şi Ierusalimul a fost pustiit, şi toată bogăţia lui a fost dusă în Babilon. Iudeii din vremea lui Iisus Hristos nu credeau în Hristos ca în Mesia şi l-au omorât cu moarte de cruce, şi proro-cia lui Hristos despre căderea Ierusalimului s-a împlinit după scurtă vreme - pe iudei i-au nimicit romanii fără cruţare. Aşa e şi în vremea de acum: poporul a înnebunit, nu ia aminte la voia Sfintei Biserici, spune: „Poveşti, ne înşală popii ca să îşi umple ei buzunarele". O, orbilor ! O, tarilor de cerbice şi netăiaţilor împrejur la inimă ! Au nu sub ochii voştri se împlinesc şi acum toate cele prezise de Evanghelie ? Iată război nimicitor, iată foamete, iată molime. Oare nici acum nu credeţi în dreapta judecată dumnezeiască ? Dar să ştiţi că judecata bate la uşă şi Domnul va veni degrab, cu slavă, să judece viii şi morţii (2 Tim. 4,1).

Ca un Doctor milostiv, Dumnezeu ne-a dăruit nouă, păcătoşilor, care bolim de nenumărate patimi, doctoria duhovnicească a pocăinţei, ca să trăim prin ea. Orice suflet nefăţarnic însetează de pocăinţă ca de o băutură de viaţă dătătoare, ca de o mâncare ce întăreşte sufletul şi trupul, cum însetează orbul de lumină. Darul pocăinţei ne-a fost mijlocit la Tatăl Ceresc de Iisus Hristos şi doar de El, pentru că El singur a plinit pentru noi toată dreptatea, toată legea lui Dumnezeu, pe care nimeni dintre oameni nu a putut singur să o plinească, pentru că El singur a luat asupra Sa blestemul cu care pe bună dreptate a blestemat Tatăl Ceresc omenirea cea nesupusă; El singur a răbdat pentru noi toate chinurile şi a gustat pentru noi moartea, pe care ne-o dobândisem noi înşine ca pe o plată cu neputinţă de ocolit a păcatului. Dacă Domnul Iisus Hristos nu S-ar fi adus pe Sine de bunăvoie jertfă pentru noi, nu ne-ar fi fost dată pocăinţa: dar pentru jertfa Lui ea a fost dată tuturor credincioşilor, şi toţi cei înţelepţi cu adevărat se folosesc de ea cu osârdie, se schimbă cu schimbarea dumnezeiască, se fac oameni noi, cu gânduri, dorinţe, planuri, fapte noi, şi se mântuiesc, se lu-minează şi devin ai lui Dumnezeu. Numai necredincioşii sunt vicleni, trufaşi, încăpăţânaţi şi leneşi: ei pier.

Ce jalnic, bolnav, sărman este poporul Tău, Doamne ! Câtă sărăcie, câte nevoi, câte supărări are de îndurat de la oameni! Cât de jalnic este poporul Tău, Doamne, moştenirea Ta, pe care Tu o ai câştigat cu Sângele Tău!

Îl iubesc pe marele Inainte-Mer-gător şi Botezător al Domnului, Ioan, pentru propovăduirea blândă, însă ameninţătoare şi hotărâtă, pe care a ţinut-o fariseilor şi saduchei-lor: a Cărui lopată este în mâna Lui, şi va curaţi aria Sa, şi va aduna grâul în jitniţa Sa, iar plevele le va arde cu focul nestins (Mt. 3,12). Citiţi sau ascultaţi mai des aceste cuvinte ameninţătoare ale Domnului şi pocăiţi-vă, farisei şi saduchei ai vremii noastre şi toţi intelectualii şi cei ce nu ştiţi Legea lui Dumnezeu. Aşteptaţi cumplita împlinire a celor din urmă cuvinte, iar toţi cei ce vă nevoiţi - aşteptaţi fericita făgăduinţă a Domnului. Amin.

Lurnea întreagă dăinuie şi toţi vecii dăinuie nestricaţi din pricina morţii răscumpărătoare a Dumnezeu-Omului; din pricina acestui ceas de moarte fără vină, răscumpărătoare, îndelung îi rabdă Domnul pe toţi nelegiuiţii, hulitorii, trădătorii credinţei şi ai Bisericii; pentru acest ceas încă nu şi-a deschis iadul botul său cumplit ca să-i înghită pe cei nepocăiţi, după cum s-a zis: plecaţi de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic. .. Şi vor merge aceştia în muncă veşnică... (Mt. 25,41,46).

Cumplit de greu a fost pentru toată natura în ceasul morţii Dumnezeu-Omului: nu întâmplător pământul s-a cutremurat, şi pietrele s-au despicat, şi mormintele s-au deschis, şi multe trupuri ale sfinţilor adormiţi au înviat (Mt. 27, 51-52). însă natura era ţinută cu tărie de mâna Atotţiitoru-lui, şi este ţinută până acum... Ea aşteaptă sfârşitul, când neamul omenesc se va preface în hoit împuţit şi nu va mai fi pricină ca el să fiinţeze, când grâul se va coace de tot şi va fi gata pentru secerişul cel de pe urmă... Atunci se va grăi: trimite secera ta şi seceră, că ţi-a venit ţie ceasul de a secera, că s-a pârguit secerişul pământului (Apoc. 14,15).

Este răspunzătoare omenirea pentru acest înfricoşător ceas al nouălea, în care Răscumpărătorul nostru Şi-a dat duhul ? Este răspunzător, este răspunzător fiecare suflet, căci pentru fiecare suflet a pătimit şi a murit Domnul, pentru fiecare suflet a fost plătit acest preţ nesfârşit de scump. Suntem datori să trăim nu pentru noi înşine, ci pentru Cel ce a murit pentru noi şi a înviat. Iată răspunderea noastră, iată îndatorirea noastră faţă de Dumnezeu-Omul, Care a murit pentru noi pe cruce. Iar întrucât El a murit şi pentru tine, şi tu eşti dator să te pocăieşti totdeauna fără făţărnicie, căci şi pentru păcatele tale a pătimit Mielul lui Dumnezeu.

Cum îi atrage Domnul pe credincioşii aleşi, care iubesc slujba lui Dumnezeu, şi cum îi va atrage până la sfârşitul veacului prin cântările liturgice, prin stihire, prin canoane şi prin toată alcătuirea dumnezeieştilor slujbe! Ce bogăţie de pocăinţă fierbinte, de umilinţă a inimii este ascunsă în slujbele noastre! Ziua şi noaptea au stat la rugăciune mulţi nevoitori, atraşi de dragostea pentru Hristos, şi I-au adus ca jertfă Lui, Celui ce îi iubea şi pe Care II iubeau, foarte mari nevoinţe de în-frânare, de rugăciune şi de vedere duhovnicească.

Sfinţii urmăreau cu agerime tZ? toate mişcările inimii lor şi băgau de seamă dacă nu cumva se cuibăreşte în ea vreo lipsă de bunăvoinţă, vreo răutate sau ură faţă de cineva, vreo părtinire, vreo lăcomie - şi smulgeau neîntârziat aceste rădăcini diavoleşti, aruncau această plămadă a iadului, după cum făceau şi cu toate celelalte patimi. Ei tăiau neîntârziat, din râvnă dumnezeiască, toate rădăcinile şi rădăcinuţele şi nu le îngăduiau să se întindă, ca să nu-i înăbuşe, ca să nu-i despartă de Dumnezeu. Amin.

Alintă-te pe lângă Mântuitorul şi pe lângă Maica lui Dumnezeu ca un fiu adevărat (sau ca o fiică adevărată) - alintă-te, îţi zic, citind canoanele, acatistele care merg la inimă ale Preadulcelui Iisus şi Maicii lui Dumnezeu, alintă-te şi pe lângă sfinţi prin rugăciuni fierbinţi şi prin canoanele şi acatistele rânduite - şi nu vei fi ruşinat, ci degrabă vei simţi în inima ta alintare cerească de la Duhul Sfânt. însă nici nu te descuraja dacă inima ta e rece în urma întunecatelor adieri ale vrăjmaşului netrupesc. Domnul vede totul şi nimeni nu pleacă de la Dânsul cu mâna goală, ci degrabă dă fiecăruia după merite. Rabdă, fiindcă s-a zis: întru răbdarea voastră veţi dobândi sufletele voastre (Lc. 21,19).

Slavă neasemuitului praznic al învierii lui Hristos din morți şi triumfului învierii! Slavă învierii de obşte ce va să fie a oamenilor: nimeni dintre necredincioşi - nici un ateu, nici un Lev Tolstoi - să nu întunece slava acestei întâmplări care priveşte întreaga lume! O slavă de netăgăduit o acoperă, şi Biserica după vrednicie o prăznuieşte: ea este una în toată lumea. în chip sărman, sărăcăcios, fără viață este prăznuită învierea lui Hristos la catolici şi la rascolnicii noştri, pentru că Pastile lor sunt mincinoase, sunt făcătură, nu-s de la Duhul Sfânt.

Biserica e Trupul lui Hristos, din care fac parte toți sfinții, începând cu Maica lui Dumnezeu, toți creştinii ortodocşi care cred fără fățărnicie şi se străduiesc să se poarte întotdeauna potrivit chemării lor creştineşti, toți cei din cinul duhovnicesc şi din cel mirenesc; în fine, toți cei adormiți în credință şi pocăință. Toți, ca mădulare ale unuia şi aceluiaşi Trup, se ajută unul pe altul - mai întâi de toate sfinții ne ajută pe noi, cei ce ne nevoim pe pământ şi alergăm la ei cu osârdie. Mai ales ne mântuieşte atotbunul şi atotputernicul, atotdreptul Cap al Bisericii, Hristos, Mielul lui Dumnezeu, Cela ce ridică păcatele lumii (In. 1,29).

Liturghia este atotmijlocitoarea, dumnezeiasca slujbă pentru toți cei vii şi adormiți, şi Sângele lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, curăță păcatele tuturor credincioşilor care se pocăiesc şi se roagă cu osârdie şi râvnesc viață creştinească. Minunată, atotîmpăcătoare, atotsfin-țitoare, atotcurățitoare, atotînnoitoare este liturghia şi atotîndumnezeitoare. Suntem datori să mergem la liturghie, să luăm parte la rugăciunile ei, să dăm slavă şi mulțumită Domnului!

Pă se cerceteze pe sine omul ^care vrea să se împărtăşească cu Sfintele Taine, şi abia apoi să se împărtăşească cu pâinea cea cerească - Trupul lui Hristos - şi să bea din Paharul vieții, pentru că oricine va mânca Pâinea aceasta sau va bea Paharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi Trupului şi Sângelui Domnului (1 Cor. 11,27). Aşadar, cei ce doriți să vă împărtăşiți să vă cercetați pe voi înşivă, să vă cercetați conştiința, amin-tindu-vă păcatele pe care le-ați să-vârşit - osândiți-vă pe voi înşivă înainte de Judecata înfricoşată, pentru că de ne-am judeca, adică de ne-am cerceta cu amănunțime viața şi ne-am fi îndrepta, nu am fi osândiți.

Bogatul pomenit în Evanghelie a plecat întristat de la Domnul. Şi acum vedem mulți bogați, care par credincioşi şi iubitori de Domnul, căzând în necredință şi împietrire a inimii când li se cere să dea milostenie săracilor, şi pleacă de la propovăduitor cu întristare, vrând să trăiască în bogăție mai degrabă decât să trăiască cu Dumnezeu.

Deci, dacă v-ați sculat împreună cu Hristos, cele de Sus să căutați, unde este Hristos şezând de-a dreapta lui Dumnezeu (Col. 3,1). Pentru a înțelege pe deplin cuvintele acestea, trebuie să ne amintim că prin păcat omul a căzut pe deplin de la Dumnezeu şi s-a făcut cu totul pământesc, lumesc, nu al lui Dumnezeu, nu duhovnicesc, nu ceresc, cum se cădea să fie; s-a făcut rob al nebuniei, al deşertăciunii şi stricăciunii, şi nu numai că nu era turburat de starea sa, ci chiar se amuza, cum face şi acum; la pocăință nu se gândea şi nu-şi dădea seama că are neapărată e voie de ea, la fel cum nu-şi dau ; ama acum de lucrul acesta scriitorii T mândri şi îndeobşte toți oamenii :e: mândri, care au uitat că sunt " mi, nu oameni, pământ şi cenuşă.

Înfricoşătorul Sânge al Fiului lui Dumnezeu, care este adus ca jertfă la liturghie, mijloceşte pentru noi zi de zi. Şi ce minunată împărtă-- e liturghia - împărtăşire cu Dumnezeu, Capul Bisericii, cu toți sfinții, adormiți şi vii. De ce dragoste trebuie să fie înflăcărat săvârşitorul Tainei - arhiereu sau preot! Ce dezlegat trebuie să fie de toată împătimirea cea pământească! Doamne, dă-le cu puterea Duhului Tău Celui Sfânt să săvârşească cu evlavie aceasta taină!

A le cui sunt cuvintele acestea: “luați, mâncați: acesta este Trupul Meu. Şi luând paharul şi mulțumind, a dat lor zicând: beți dintru acesta că acesta este Sângele Meu, al Legii noi, care pentru mulți se varsă spre iertrea păcatelor (Mt. 26,26-28) ? Oare ale Ziditorului atotbun şi atotputernic şi ale Mântuitorului atotîndurat al întregului neam omenesc, - Mielului lui Dumnezeu, Care a ridicat păcatele întregii lumi ? Arie, ereticul, L-a coborât pe Făcător în rândul făpturilor, şi nu L-a recunoscut ca fiind de o ființă şi împreu-nă-veşnic cu Tatăl, de aceeaşi ființă cu El şi cu Duhul Sfânt. Poate făptura să prefacă firea lucrurilor într-o cu totul altă fire - de pildă, pâinea de grâu în Preacuratul Trup al lui Dumnezeu şi vinul roşu din struguri în Sângele de viață Făcător al lui Dumnezeu ? Nu este atotputernicul Făcător singurul care poate săvârşi această prefacere ? Iar Arie şi cei de un cuget cu dânsul, care erau pe atunci zeci de mii, nu îl recunoştea drept Făcător pe Iisus Hristos. Iată care era marele necaz pentru ortodocşi: încre-zându-se în Arie, s-ar fi lipsit de împărtăşirea cu Biserica şi de veşnica mântuire. Ereticul Arie a vrut să ni-micească mântuitoarea credință orto-doxă şi să pună în locul ei o credință eretică, pierzătoare. Ca atare, arhiereii ortodocşi, sfințiții slujitori şi mirenii ortodocşi s-au împotrivit cu tărie lui Arie, şi însuşi binecredinciosul împărat Constantin, cel întocmai cu apostolii, care a adunat de la toate marginile lumii ortodoxe episcopi, preoți şi câțiva diaconi, între care se afla şi arhidiaconul Athanasie, ce avea să fie înscăunat mai apoi ca arhiepiscop al Alexandriei din Egipt. Aceştia au cercetat, au cântărit şi au lepădat credința cea păgânească a lui Arie şi a celor de un cuget cu dânsul, şi au dat-o blestemului ca pe una po-trivnică lui Dumnezeu, şi au alcătuit o înfățişare a credinței ortodoxe -Simbolul de credință - pentru toate vremurile până la sfârşitul veacului, potrivit limpezii şi stăpâneştii şi preaînțeleptei învățături a Sfântului Duh al lui Dumnezeu. Şi noi, până acum, cu un glas şi cu un cuget credem în acest Simbol de credință şi nu adăugăm la el nicio iotă, ca să nu ne lipsim de mântuire pentru adaos mincinos, cum au pățit catolicii. Amin.

Cât este de dezgustător păcatul, oricare ar fi el, în ochii atotsfântului nostru Domn! El este o urâciune, care desparte de El sufletul care a păcătuit. Aşa şi voi socotiți-vă a fi morți păcatului şi vii lui Dumnezeu intru Hristos lisus, Domnul nostru CRom. 6,11).

Din zilele lui Ioan Botezătorul şi până acum, Împărăția Cerurilor se  ia cu sila, şi silitorii o răpesc pre ea Mt, 11,12). Asupra omului lucrează tot timpul două puteri nevăzute, una bună şi una rea: puterea lui Dumnezeu, puterea harului, şi puterea diavolului, puterea cea vicleană şi atot-pierzătoare; omul este pus în această lume ca între două focuri, dintre care unul este de viață făcător, despre care grăieşte Domnul: foc am venit să arunc pre pământ (Lc. 12, 49), iar celălalt - foc care arde şi pârjoleşte. Omul este dator să se silească pentru a ațâța în sine focul dumnezeiesc, focul credinței şi al iubirii de Dumnezeu şi de aproapele. Omul şi-a pierdut vrednicia dumnezeiască dintâi, dreptatea, sfințenia, bunătatea, blândețea, şi a umplut sufletul său de toate păcatele. Iată, de pildă, nici tu nu ai curăția inimii: este o mare pierdere, trebuie să redobândeşti curăția aceasta. Nu ai împreună-simțire față de aproapele în necazul, nevoia, sărăcia, boala lui ? Schimbă-te. Nu ai osârdie la rugăciune, nu ai gust duhovnicesc

pentru rugăciune, nu ai auz duhovnicesc pentru auzirea Cuvântului lui Dumnezeu ? Preschim-bă-te, dezvoltă-ți duhul, gustul şi auzul duhovnicesc, ca să asculți cu dragoste Cuvântul lui Dumnezeu, ca să simți duhlceața rugăciunii şi a faptelor celor bune. Răul se luptă din răsputeri cu omul, trăgându-1 la sine, iar binele îl atrage prin frumusețea sa duhovnicească, prin pacea sufletească, prin libertatea duhovnicească pe care o dă; binele atrage la sine prin făgăduințele vieții veşnice ca plată pentru biruința asupra patimilor. Celui ce biruieşte îi voi da să şadă cu Mine pre scaunul Meu, precum şi Eu am biruit, şi am şezut cu Tatăl pre scaunul Lui (Apoc. 3,21).

Împărăția Cerurilor, adică sfințenia, curăția, dreptatea, înfrâna-rea, rugăciunea, întreaga înțelegere, dragostea de Dumnezeu şi de aproapele se ia cu sila (Mt. 11, 12), altfel spus se atinge cu ajutorul haric al lui Dumnezeu de către cel ce plăteşte prețul necontenitei silințe proprii. Trupul se împotriveşte duhului, adică oricărei virtuți, ca să nu facem ceea ce vrem pentru Dumnezeu şi pentru mântuirea sufletului şi pentru folosul aproapelui. Se cere din partea omului împotrivire față de orice rău, față de orice patimă, față de orice poftă, şi deprinderea, însuşirea fiecărei virtuți. Viața de acum este şcoală duhovnicească, luptă, nevoință, război cu păcatul sau cu duhurile răutății cele de sub cer, care se luptă cu noi în scop rău. Fiecare are nevoie să se deprindă a birui în sine păcatul cu ajutorul lui Dumnezeu, căci fără Dumnezeu nu ajungi nici până la prag, şi de la Dumnezeu sunt date toate puterile spre viață şi bună credință: trebuie doar să nu ne lenevim a le folosi. Vreți să vă învățați a răpi cu sila împărăția Cerurilor ? învăța-ți-vă de la sfinți felul cum s-au nevoit ei, cum s-au silit în fel şi chip, ce lepădare de sine aveau, ce neîmpătimi-re de bogăție, de cinstea şi de slava lumească, de îndulcirile trupeşti, ce osârdie pentru Dumnezeu, ce rugăciune neîncetată, ce osteneală, ce fapte bune ! Şi cât de neabătuți au ajuns la împărăția lui Dumnezeu! Niciunul dintre ei nu a fost ruşinat - toți au primit viața nestricăcioasă şi slava veşnică, veşnica fericire, şi se află în afara oricărei temeri de a pierde împărăția Cerurilor, pe care au agonisit-o. Ur-mați-le şi voi, fiecare după puterea sa; citiți, ascultați Cuvântul lui Dum-nezeu, luați aminte, pricepeți, năzuiți fără încetare către scopul vieții voastre, şi veți primi fericirea cea veşnică. V-ați ostenit, într-un fel sau altul, pentru bunăstarea cea pământească: osteniți-vă mai ales pentru primirea vieții veşnice. Căutați mai întâi împără-ția lui Dumnezeu şi dreptatea Lui, şi toate celelalte (bunătățile pământeşti) se vor adăuga vouă (Mt. 6,33).

Firea omenească a fost minunat întocmită de Dumnezeu, şi pentru rezidirea ei a fost nevoie de un mijloc mai presus de fire - întruparea Fiului lui Dumnezeu, viețuirea Lui pe pământ, minunile fără număr, învățătura dumnezeiască, pătimirile, moartea şi învierea. Chipul cel căzut al lui Dumnezeu, care e mai de preț decât lumea toată, a fost pricina acestei purtări de grijă dumnezeieşti mai presus de fire. înțeleg oamenii acest lucru ? Puțini pricep şi înțeleg, de aceea şi trăiesc mulți în chip nevrednic, parcă la nimereală, fără a se gândi la înaltul scop al chemării creştineşti...

Trece chipul acestei lumi (1 Cor. 7, 31), întrucât este stricăcios, dimpreună cu toată frumusețea, bogăția, plăcerea, slava şi cinstea ei. Rămân doar bunătățile cele veşnice, comorile cele veşnice, viața cea veşnică, dreptatea, dragostea împreună cu sfințenia şi cu pacea lui Dumnezeu, într-acolo îndreaptă-ți ochii inimii: ridicat-am ochii mei spre munți, de unde va veni ajutorul meu (Ps. 120,1).

Vă interesează oare, fraților şi surorilor, lucrarea atotrăscum-părătoare a lui Hristos, iconomia Lui privitoare la mântuirea oamenilor, vă interesează oare Biserica, Tainele, lucrarea rugăciunii şi pocăința?

La drept vorbind, toate ne interesează -de multe ori adevărate nimicuri -, numai nu lucrurile acestea nesfârşite de însemnate pentru noi. Unde este raţiunea, unde e scopul vieţii ? Multe scopuri are fiecare... dar singurul lucru de trebuinţă nu se numără printre ele! Dar sufletul unde este ? Sufletul este îngropat în adâncul patimilor şi deja tace ca mort împreună cu conştiinţa cea arsă de mustrări, nearătându-se bun prin nimic, pentru că n-are pentru aceasta nici terenul, nici prilejul potrivit. Dar la ce bun să-i aminteşti beţivului dezmăţat de aproapele căruia îi este foame sau îi e frig ? Singurul gând care poate să-i vină în cap este ca dacă nu are bani de băutură să-şi prade ori să-şi omoare aproapele şi să se îmbete iarăşi criţă.

Ce înseamnă odihna ori sabati-zarea lăsată de Dumnezeu pentru oamenii care se supun Lui ? Pentru a ne învrednici de veşnica odihnă a drepţilor avem nevoie aici să ne ostenim pentru împărăţia lui Dumnezeu, avem nevoie de pocăinţă neîncetată: apa nu curge pe sub piatra care zace, trebuie să ne nevoim. Trebuie să arăm pământul inimii şi să smulgem toate rădăcinile patimilor şi ale năravurilor vătămătoare şi să sădim în el grâul virtuţii.

În fiecare zi Domnul mă rezideşte şi mă înnoieşte prin slujirea liturghiei şi prin împărtăşirea sfintelor şi de viaţă făcătoarelor Taine. Văd, simt această minune dumnezeiască şi dau mulţumită Făcătorului şi Reziditorului meu, Care mă face făptură nouă, mă vindecă, mă împacă. Ce voi aduce sau ce voi răsplăti Ţie, Doamne ? Nu am nici un lucru bun care să fie al meu: totul este al Tău. învaţă-mă să Te iubesc fierbinte, Dumnezeul meu!

Pentru a moşteni cerul şi viaţa X veşnică şi pentru a ne învrednici de veşnica tovărăşie a îngerilor sfinţi şi a oamenilor sfinţi, suntem datori ca aici, pe pământ, să ne curăţim, să urâm păcatul şi să îndrăgim dreptatea, numai dreptatea, şi astfel să ne asemănăm lui Dumnezeu şi sfinţilor Lui: ce împărtăşire are dreptatea cu fărădelegea, sau ce împreunare are lumina cu întunericul ? (2 Cor. 6,14). Sfinţii toată viaţa s-au pregătit şi s-au curăţit de toată întinăciunea trupului şi a duhului. Trebuie mai ales să ne deprindem cu smerenia, fiindcă temeiul păcatului e trufia. Lucifer prin trufie a căzut.

Necredincioşii nu vor vedea slava Ta, Hristoase - necredincioşii, cei care nu cred drept, evreii, mahomedanii, budiştii, păgânii. Dar noi o vom vedea oare ? Asta depinde de viaţa, de credinţa, de evlavia noastră. Dacă avem Duhul lui Hristos, dacă vom fi făptură nouă în Hristos, neîndoielnic vom vedea slava lui Hristos şi ne vom îndulci de ea în veci. Cine este înţelept şi va pricepe lucrul acesta, se va sili să atingă împărăţia lui Dumnezeu.

Minunată este fiinţa sufletului omenesc, fie acesta şi căzut. Dar cum este el în sfinţi, care au slujit lui Dumnezeu cu osârdie în această viaţă vremelnică! Ce devotat este lui Dumnezeu prin dragoste, prin le-pădarea de sine, prin rugăciune, prin înfrânare, prin privirea neîncetat spre El! Cât de curat, cât de statornic, cât de luminos, cât de bine înmiresmat! Dar până şi trupurile sfinţilor răspândesc bună mireasmă. Iar sfârşitul lor cât de paşnic, cât de slăvit, cât de luminos, cât de sfânt este!

Tu, creştine, eşti dator să fii gospodar şi stăpân în inima ta, eşti dator să domneşti peste toate patimile şi să le omori, şi să dai stăpânire harului şi tot binelui, iar mai ales dragostei de aproapele, ca să-L iubeşti pe Dumnezeu mai mult decât iubeşti orice altceva. Căci dragostea de Dumnezeu se cunoaşte după dragostea de aproapele: cel ce nu îşi iu-beşte fratele, pe care îl vede, cum poa-e să-L iubească pe

Dumnezeu, pe Care nu-L vede ? Şi are de la el porunca aceasta: cel care îl iubeşte pe Dum-şpzeu este dator să îl iubească şi pe ele său. Tot cela ce urăşte pre fratele ââ. ucigător de oameni este (1 In. 3,15).

A du-ți aminte de singura bogăție a prorocului Ilie - cojocul aruncat asupra lui Elisei când a fost ridicat prorocul. Cât de mult îl iubea Ilie pe Dumnezeu, cât de străin de orice împătimire lumească ! Era cu totul în Dumnezeu şi înainte se luarea la cer, trăia cu inima în cer, Dumnezeu: viu este Domnul Savaoth, înaintea Căruia eu stau (3 împ. 18,15), spunea el!

Când te rogi înaintea icoanei Domnului sau Maicii Domnului sau sfinților, întreabă-te: fără fățărnicie şi cu dragoste, cu credință, priveşti la sfintele icoane ? Cu toată inima te rogi, cu tot cugetul şi cu toată nădejdea ? Nu doarme oare inima ta ? Nu doarme oare cugetul tău ? Gura ta nu rosteşte cumva bâiguieli ale inimii care dormitează ?

Mântuirea noastră stă în Biserică, ca în arca lui Noe, şi nicăieri altundeva. De nu va asculta nici de Biserică, să-ți fie ție ca un păgân şi ca un vameş (Mt. 18,17). Biserica e Trupul lui Hristos, iar noi mădulare suntem ale trupului Lui, din carnea Lui şi din oasele Lui (Efes. 5, 30). Duhul Sfânt este Cârmaciul corăbiei cuvântătoare a Bisericii. Doar în Biserică, ca în arca lui Noe, se poate mântui omul. Evlaviosul Cornelie sutaşul era păgân, care mereu se ruga şi făcea milostenie; a fost povățuit de înger să-1 cheme pe apostolul Petru şi să asculte de la el cuvintele mântuirii şi să primească botezul împreună cu toată casa sa. Vrednic de luare aminte este acest lucru!

De nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea să intre întru împărăția lui Dumnezeu (In. 3,5); mahomedanii nu vor intra, evreii, închinătorii la idoli, ereticii nu vor intra, sectanții nu vor intra, curvarii, preacurvarii, lacomii şi ceilalți necredincioşi nu vor intra şi împărăția lui Dumnezeu nu vor moşteni. Cât mai repede apucați-vă de viața veşnică şi pregătiți-vă pentru ea. Numai prin adevărata credință în Hristos şi în Biserica Lui ne vom mântui, şi prin faptele dragostei.

În persoanele purtătoare de viață ale Mântuitorului, Maicii lui Dumnezeu, Înainte-Mergătorului şi sfinților sunt înfățişate cea mai sfântă dreptate, bunătate, smerenie, milostivire. Cu câtă dragoste trebuie să ne uităm la sfintele icoane, la chipul Sfintei Cruci, la Evanghelie şi la celelalte odoare sfinte, care ne amintesc de marile fapte şi cuvinte ale lui Dumnezeu şi ale sfinților Lui bine-plăcuți. Aşa să te uiți, nu să îți pleci în pământ privirea, nu să țe înstrăinezi cu inima şi cu ochii, cum fac protestanții sau evreii. Fă-te casnic al Bisericii cereşti. îți plac monumentele oamenilor vestiți, îți place să te uiți la portretele şi fotografiile lor ? Şi atunci, de ce nu-ți place să priveşti chipurile sfinților ? Nu eşti consecvent, ci eşti foarte, foarte nerod, prefăcut şi rătăcit.

Numai în Biserica Ortodoxă a lui Dumnezeu se întâmplă nestricăciunea moaştelor, iar în afara Bisericii ea nu se poate găsi - nu, ea nu se află nici la catolici, nici la luterani, cu atât mai puțin la evrei şi mahomedani. Țineți-vă de Biserica Ortodoxă cu inimă nefățarnică!

Orbirea rea şi deşartă acoperă ochii inimilor creştineşti şi mai ales pe ai inimilor necreştineşti. Ce orbire ? Aceea că oamenii ajung năuci de lenevie, de nestatornicie şi de împătimire față de bunătățile materiale: de frumusețe şi sănătate, de bogăția pământească, de mâncarea şi băutura ce îndulcesc gâtlejul, de recompensele şi distincțiile pământeşti, de spectacole şi de teatrele de tot felul, de producțiile artistice.

Oa-menii se gândesc puțin sau deloc la viața veşnică şi la nestricăcioasele lo-cuințe cereşti care au fost gătite de la întemeierea lumii sau dinainte de în-temeierea lumii celor ce II iubesc pe Dumnezeu. Către acestea să năzu-ieşti cu tot sufletul. Numai puțin ajung în viața veşnică, pentru că mulți sunt chemați, dar puțini aleşi (Mt. 20, 16). Fugi, orbire a inimii! Dă, Doamne, ochi limpezi inimii noastre, ca să vedem bunătățile cele veşnice, pe care ni le-ai gătit Tu.

S-ar părea că logica creştinească nu este grea şi poate fi înțeleasă şi studiată cu uşurință. într-adevăr, Dumnezeu a rânduit asta pentru ca ea să fie îndrăgită, cercetată şi însuşită din toată inima. Şi totuşi, această logică creştinească a fost uitată aproape de toți - şi de cei simpli, şi de cei învățați (păruții învățați) -, şi nimeni nu o mai aprofundează câtuşi de puțin şi nu o mai studiază cu râvnă, cum fac cu alte ştiințe, arte şi măiestrii pământeşti şi obositoare; logica şi înțelepciunea cerească este găsită dreaptă de fiii ei, cum ar fi Serafim din Sarov, Theodosie al Cerni-govului şi ceilalți sfinți. Care dintre mireni caută acum acest mărgăritar scump, această comoară neprețuită, dar pe care puțini pun preț ?

Nu uita, creştine, că prin botez, mirungere şi îmbisericire eşti cetățean al cerc aşiaJ patriei cereşti, unde a intrat ca Înainte-Mergător Răscumpărătorul nostru, Hristos Dumnezeu, iar în urma Lui - Născă-toarea de Dumnezeu şi toți sfinții Aşezământului celui Vechi şi ai celui Nou. Nu sunteți străini şi venetici, ci împreună-cetățeni cu sfinții şi apropiați ai lui Dumnezeu (Efes. 2,19).

Ce prost, ce nătâng este trupul nostru în poftele sale, cât e de pierzător dacă nu este înfrânat şi răstignit împreună cu patimile şi poftele ! Minunat s-a zis în troparul de obşte al cuvioşilor: să nu se uite la trup, căci este trecător, ci să poarte grijă de suflet, de lucrul cel nemuritor. Adu-ți aminte ce spune apostolul despre păcatele păgânilor şi iudeilor: că şi femeile lor şi-au schimbat rânduiala cea firească întru ceea ce este împotriva firii. Aşijderea şi bărbații, lăsând rânduiala cea după fire a părții femeieşti, s-au aprins întru pofta lor unul spre altul, bărbați cu bărbați ruşinea lucrându-o şi răsplătirea ce se cădea rătăcirii lor întru sineşi luându-o (Rom. 1, 26-27). Cum au stricat oamenii, din pricina plăcerilor trupului, toate rânduielile dumnezeieşti, toate rânduielile zidirii!

Până la urmă, toți suntem da-JL tori să părăsim scurtul veac de aici, şi să trecem în veşnicie, şi să ne arătăm lui Dumnezeu, sfântului şi dreptului Judecător şi Făcător al tu-turor, şi să dăm seama pentru toată viața noastră ! Cum şi cu ce ne vom arăta ? Ce judecată şi hotărâre pentru toată veşnicia vom auzi din partea Lui ? Iată la ce suntem datori să ne gândim mai des, pentru ce suntem datori să ne îngrijim mai des. Gân-diți-vă cu toții la această soartă viitoare şi pregătiți-vă faptele bune, roadele duhovniceşti, ca nimeni să nu se arate pom sterp.

Via sădită de Domnul. Domnul aştepta de la ea struguri dulci, iar ea, via, s-a prefăcut în spini. Cununa de spini de pe capul Mântuitorului închipuie spinii păcatului, de care s-a umplut omenirea.

Viața noastră este o necontenită punere la încercare prin împrejurările lumeşti şi prin ciocnirile cu oamenii, ca să se vadă câtă aplecare au sufletul şi inima noastră către credință, către nădejde, către dragostea de Dumnezeu, Făcătorul lor, şi către dragostea de aproapele, şi câtă aplecare au către păcat şi către feluritele patimi trupeşti lumeşti sau către ascultarea față de diavol, care lucrează prin patimile

trupeşti şi prin înşelările lumii. Fericit cel care va pricepe această adâncă sarcină şi va merge cu pas sigur spre Dumnezeu, biruind ispitele venite de la trup şi de la lume, luptân-du-se cu lumea şi cu stăpânitorul ei, care ne caută neîncetat să ne amăgească prin pofta trupului, prin pofta ochilor şi prin trufia acestei vieți. Sfinții bineplăcuți ai lui Dumnezeu ne slujesc drept pildă în viața noastră.

Vrăjmaşii cei netrupeşti îşi dau toată silința ca să lipsească de preț în cugetele şi în inimile noastre spusele Cuvântului lui Dumnezeu şi cuvintele rugăciunilor bisericeşti, şi să dea preț cărților şi broşurilor lumeşti deşarte, pline de toate păcatele şi smintelile lumeşti (cântece, producții dramatice, romane şi aşa mai departe). Unii au băgat de seamă cum vrăjmaşii îi împiedicau să rostească cuvintele Sfintei Scripturi şi cuvintele rugăciunilor cunoscute - şi cât necaz, câtă deznădejde nu le-au pricinuit, tulburându-le şi amorțin-du-le (paralizându-le) inimile; câtă luptă din cea mai încordată le-a trebuit ca să îi frângă pe vrăjmaşi şi să citească în linişte, din inimă, Cuvântul lui Dumnezeu sau rugăciunea...

Unii se obişnuiesc atât de mult cu păcatele şi au conştiința atât de stricată că nici nu socot păcatul drept păcat, ci drept un lucru obişnuit şi oarecum îngăduit, sau cred că este o dovadă de pricepere şi îndemânare şi îndrăzneală să îi amăgeşti şi să îi înşeli pe alții şi să te foloseşti de neatenția şi de neştiința lor spre folosul propriu. Trebuie să ne păstrăm conştiința sănătoasă, curată, nepătată, simțitoare, gingaşă, ca să respingă fără întârziere atingerea ori-şicărui păcat ca pe o otravă ucigaşă, pentru că plata păcatului este moartea. Astfel, în vremea vicleană de acum a libertăților de tot felul, pe nedrept date, nedrept înțelese, unii nu socot drept păcat nici uciderea, nici preacurvia, nici jaful...

Să slujeşti oamenilor fără părtinire şi cu tragere de inimă, fie ei bogați sau săraci, frumoşi sau urâți la chip, de vază sau de rând, crezând şi amintindu-ți faptul că ei sunt mădulare ale lui Hristos şi mădulare ale tale, şi că pentru slujirea lor nepărtinitoare şi osârdnică vei primi răsplată de la Hristos, Cela ce judecă şi încununează nevoințele. Şi cela ce va adăpa pre unul dintre aceşti mici numai cu un pahar de apă rece, în nume de ucenic, amin grăiesc vouă: nu îşi va pierde plata sa (Mt. 10, 42), spune El. Când slujim aproapelui apare uneori părtinire, sau lenevie, neplăcere, sau mânie şi iritare, sau dorința de a primi răsplată. Să ştii: răsplata ta este Hristos.

O unt împreună-crescut şi împre-O ună-alcătuit cu Biserica cerească şi pământească: cu Născătoarea de Dumnezeu, cu cinurile îngereşti, cu sfinții patriarhi, proroci, apostoli, ie-rarhi, mucenici, cuvioşi, drepți, cu sfinții toți, prin harul lui Dumnezeu. Şi atunci, cum sunt dator să gândesc, să simt, să voiesc, să vorbesc şi să făptuiesc ? Iată cum: câte sunt adevă-rate, câte sunt de cinste, câte sunt drep-te, câte sunt curate, câte sunt de bună laudă, orice faptă bună şi orice lucru de laudă, acestea să gândiți. Cele ce ați învățat, şi ați primit, şi ați auzit, şi ați văzut întru mine, acestea să le faceți - şi Dumnezeul păcii va fi cu voi (Filip. 4,8-9).

Lăuda-se-vor cuvioşii întru slavă, şi se vor bucura întru aşternu-turile lor (Ps. 149, 5). Să ne amintim viața cuvioasei Xenia: părăsirea casei părinteşti, nepăsarea față de bogăție şi vază şi logodnic; dragostea ei înflăcărată pentru Hristos; postul, rugăciunea, istovirea trupului, grija pentru mântuirea sufletelor fecioarelor. De unde asemenea năzuință către Dumnezeu în sufletele credincioase şi evlavioase? Din aceea că cine se aseamănă se adună: sufletul, care a fost zidit după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, năzuieşte către Cel cu care se aseamănă, chipul năzuieşte spre Chipul dintâi, lumina - către Lumină, viața

- către Viață, puterea bună - către Puterea bună, înțelegerea - către Izvorul înțelepciunii. Iar oamenii necredincioşi şi nerozi, păcătoşi şi răi, năzuiesc şi ei către cel cu care se asemănă: năzuiesc către diavolul cel rău şi viclean, răul năzuieşte către rău, întunericul - către întuneric, necurăția - către necurăție, puterea rea - către puterea rea. Oamenii dormitează asemenea fecioarelor nebune - necredincioşi sau credincioşi fără fapte bune, fără milă față de aproapele. Cu toată credința lor, fecioarele nebune nu aveau fapte bune, şi de aceea au fost osândite. O, cât de mulți dintre creştini vor fi osândiți!

Ce voi răsplăti Ție, Doamne, pentru că mi-ai dăruit mila de a mă naşte şi de a fi crescut în credința şi în Biserica ortodoxă şi în scumpa, neprețuita patrie - Rusia, în care din vechime a fost sădită Biserica Ortodoxă ! îți dau mulțumită şi te slăvesc cum pot, cu harul Tău.

Cu câtă luare-aminte, cu câtă evlavie, cu câtă dragoste, pace şi recunoştință suntem datori să rostim de fiecare dată Numele lui Dumnezeu şi rugăciunea Domnească: Tatăl nostru... şi toate celelalte rugăciuni ! Numele lui Dumnezeu este mare, sfânt şi înfricoşător, şi însuşi faptul de a-L numi este o fericire pentru credincios.

Doamne, dacă eu sunt preotul Tău şi în numele Tău trâmbițez de atâția ani cu glasul meu împotriva foarte marelui eretic Tolstoi, acestui zid înalt al Ierihonului, să cadă acest zid al trufiei, spre minunarea tuturor celor credincioşi, care Te cinstesc pe Tine, singurul Domn al slavei, Care eşti batjocorit de acest eretic între eretici! Inalță-Te, Cela ce judeci pământul, răsplăteşte răsplătirea celor mândri. Până când păcătoşii, Doamne, până când păcătoşii se vor făli 1 (Ps. 93, 2-3). Până când vor triumfa hula împotriva lui Dumnezeu şi pă-gânătatea ? Tot pământul s-a umplu! de hulă împotriva lui Dumnezeu.

Doamne, Tu eşti adevăratul Domn al făpturii! Ce uneltesc împotriva Rusiei şi împotriva sfintei Tale Biserici Ortodoxe finlandezii, polonezii, nemții, care au strâmbat Evanghelia Ta, care au căzut de la Biserica Ta ? Doamne, ce uneltesc ei ? Ei vor să ne înghită de tot şi să strice Biserica Ta, sfintele Tale locaşuri de rugăciune, slujbele Tale, rânduielile Tale, aşezămintele Sfinților Apostoli şi Sfinților Părinți, Soboarelor a toată lumea şi localnice ? Ce am apucat să trăim ?

Doamne! Pe Tine, Cel nemăsurat de bun, care fără încetare ne dai în fel şi chip binele, Te amaram cu păcatele şi patimile de tot felul ? îndreaptă-ne şi arată-ne vrednici de Tine, vrednici de chemarea şi de alegerea noastră cea creştinească!

Preoții (şi diaconii) de la țară şi de la oraşe se împărtăşesc, oare, cu vrednicie la fiece liturghie ? Nu - mulți se împărtăşesc cu nevrednicie. Vede Dumnezeu ce gândesc şi fac ei. Doamne! Tu eşti dreptul Judecător al tuturor! Nu ne osândi pe noi, nevrednicii, care ne împărtăşim des cu Sfântul Tău Trup. Iată, cu toții suntem nevrednici de Tainele Tale cele înfricoşătoare, mai presus de ceruri şi de viață făcătoare. Milostivirea Ta cea nemăsurată să acopere păcatele noastre!

Când ne rugăm pentru aproapele, Domnul se uită la inimile noastre să vadă în primul rând dacă îi dorim cu adevărat aproapelui nostru mântuirea şi tot binele, la fel cum ne-am dori pentru noi înşine; în al doilea rând, dacă ne îngrețoşăm cu adevărat de păcat şi dacă iubim cu adevărat pocăința şi fapta bună; în al treilea rând, dacă-L iubim cu adevărat pe Domnul şi dacă avem față de El dăruire din inimă; în al patrulea rând, dacă nu avem mânie, vrăjmăşie împotriva aproapelui. Deci, de îți vei aduce darul tău la

altar şi acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva asupra ta, lasă acolo darul tău înaintea altarului şi mergi mai întâi de te împacă cu fratele tău, şi atunci venind adu darul tău (Mt. 5, 23-24). Suntem datori să nu avem neprietenie față de nimeni, ci să avem pogorământ, răbdare atot-iertătoare, plină de dragoste, ca şi pe noi să ne ierte Dumnezeu.

Nemincinoase sunt cuvintele Mântuitorului nostru Iisus Hristos: cine nu este cu Mine, împotriva Mea este (Mt. 12,30). Catolicii, luteranii şi reformații au căzut de la Biserica lui Hristos - ei nu sunt de un cuget cu noi, vrăjmăşesc împotriva noastră, ne prigonesc de moarte, ne strâmtorează pentru credința noastră în fel şi chip, o batjocoresc, ne batjocoresc şi pe noi şi ne fac tot felul de neplăceri, mai ales în principale locuri unde sunt stabiliți. Ei merg pe față împotriva lui Hristos şi împotriva Bisericii Lui, nu cinstesc sfintele icoane, sfintele moaşte, nu respectă posturile, strâmbă dogmele credinței mântuitoare. Ei nu sunt cu noi, ci împotriva noastră şi împotriva lui Hristos. întoarceri, Doamne, la Biserica Ta cea adevărată şi mântuieşte-i pe ei!

Fără saț, cu bucurie şi necurmat  îl proslăvesc pe Domnul Atoa-tefăcătorul îngerii cereşti, nenumărați ca mulțime, şi oamenii sfinți de asemenea - iar noi, cei pământeşti şi grosolani, cât de leneşi suntem când e vorba de rugăciune, de slavoslovire a lui Dumnezeu şi de mulțumire! De ce? Pentru că ne-am împătimit de pământ, de viața robită plăcerilor şi lenei, de agonisitele pământeşti, de feluritele desfătări ale simțurilor.

Pentru a-L slăvi şi a-L iubi cum se cu-vine pe Făcătorul trebuie să dezrădă-cinăm păcătoasa iubire de sine, ego-ismul: oricine voieşte să vină după Mine, să se lepede de sine, şi să-şi ia crucea sa, şi să-mi urmeze Mie (Mt. 16,24).

Toți sfinții vor fi martori ai mântuitoarei credințe a lui Hristos împotriva tuturor învățaților noştri - neştiutori lumeşti, care îngâmfă cu educația lor mincinoasă, împotriva tuturor creştinilor neorto-docşi şi mai ales împotriva celor care sunt creştini ortodocşi doar cu numele, însă cu fapta şi-au trădat de mult credința. De aceea mucenicii se cheamă pe greceşte „martiri", adică martori. Adu-ți aminte, creştine, câți martori vor fi împotriva ta la judecata lui Hristos.

Omule creştin! Aminteşte-ți câtă purtare minunată de grijă a arătat pentru mântuirea ta Domnul, menindu-ți mântuirea înainte de a fi făcute veacurile, prevestind venirea Sa pe pământ prin proroci şi prin feluriții drepți ai Aşezământului celui Vechi. Cum a venit El pe pământ şi a plinit toată iconomia Sa pentru tine, întemeind Biserica cu păstorii şi Tainele, dându-i mântuitorul cuvânt al harului spre dobândirea de har, toate mântuitoarele mijloace cele spre viață şi bună credință! Adu-ți aminte de pătimirile pe care le-a răbdat pentru tine Domnul Iisus Hristos, răscumpărătoarea moarte pe Cruce, învierea şi înălțarea la cer şi făgăduința de a veni iarăşi pe pământ cu slavă pentru a judeca vii şi morții. Spune, ce faci tu pentru mântuirea ta ? Căci împărăția Cerurilor se ia cu sila, şi oamenii silei o răpesc pre ea (Mt. 11, 12). Ruşinează-te de tine însuți, pocăieşte-te, plânge-ți necredința, nepăsarea, împotmolirea în păcat, lenevia, deşertăciunea, nerozia şi celelalte patimi, şi apucă-te mai de-grabă de lucrarea mântuirii tale. Citeşte Cuvântul lui Dumnezeu, citeşte cum s-au nevoit oamenii sfinți.

"Prețuieşti tu, preotule care în fiecare zi faci ierurgii şi săvârşeşti liturghia, roadele împărtăşirii cu Tainele cele sfinte, de viață făcătoare şi înfricoşătoare şi mai presus de ceruri ? Simți oare curățirea de păcate,

înnoirea, renaşterea, sfinţirea, pacea lui Dumnezeu ce covârşeşte toată mintea, jugul cel bun şi sarcina cea uşoară, libertatea duhului, bucuria în Duhul Sfânt? Fericit eşti de simţi toate acestea şi dai mulţumită lui Dumnezeu... încălzeşte în tine darul lui Dumnezeu, nu fi nepăsător, nesimţit, nerecunoscător. Pentru simţământul recunoştinţei te vei învrednici de mai mare har: îndreaptă-te, năzuieşte în toate privinţele către desăvârşirea vieţii şi a virtuţii, ca să te învredniceşti a auzi de la Domnul spusele: bine, slugă bună şi credincioasă ! Preste puţine ai fost credincios, pres-te multe te voi pune: intră întru bucuria Domnului tău (Mt. 25,21). Amin.

În omul nostru cel vechi este o apucătură: la citirea Cuvântului lui Dumnezeu, a cărţilor de slujbă, a cărţilor Sfinţilor Părinţi şi îndeobşte a cărţilor sfinţite, el se împotriveşte uneori în taină celor rostite şi scrise. Este vorba de glasul tainic al potrivnicului-satana, cel dintâi care s-a învăţat şi a învăţat duhurile căzute şi oamenii să se împotrivească lui Dum-nezeu, sfântului Său adevăr şi sfintei Sale dreptăţi. Astfel, am băgat şi bag de seamă că el mi se împotriveşte şi mie, se împotriveşte inimii mele şi minţii mele, se împotriveşte în taină, la citirea rugăciunilor, canoanelor, stihirilor, Simbolului credinţei. Şi eu sunt dator să mă lupt şi să dobor uneltirile lui. O, ticălosule, depărtea-ză-te de la mine, vrăjmaş al adevărului şi al dreptăţii dumnezeieşti! Tu îi duci la minciună, la blestem şi la moarte pe cei care te ascultă, cum ai făcut cu Adam şi Eva.

Două vieţi le sunt menite oamenilor aleşi: cea vremelnică, pământească, şi cea veşnică, cerească. Viaţa de acum ne-a fost dată inde-pendent de voinţa noastră... Trebuie să credem cu tărie şi cu statornicie în viitoarea înviere a morţilor şi de vi-itoarea viaţă fără sfârşit, trebuie... să ne aprovizionăm cu untdelemnul faptelor bune, altfel spus cu milostenie, fiindcă cei milostivi vor fi miluiţi...

Au nu sământă bună ai semănat în ţarina Ta ? De unde, dară, are neghine ? (Mt. 13, 27): erezii, schisme, îngăduirea unor noi dogme, vicii de tot felul, primatul papei în Biserica catolică, strâmbarea dumnezeieştilor slujbe, taine, ritualuri (vezi azime-le) ? Domnul răspunde: un om vrăjmaş a făcut aceasta (Mt. 13,28) - trufia şi răutatea omenească; însă Domnul îi lasă pe toţi să crească până la sfârşit, iar în veacul cel viitor îl va preţui pe fiecare după faptele lui.

Ce ne apropie de Dumnezeu, altfel spus ce ne face să fim casnici ai lui Dumnezeu, înrudiţi cu Dumnezeu, fii ai Lui ? Chipul viu al lui Dumnezeu, care este înnăscut în sufletul nostru, legătura de credinţă în care am intrat cu Dumnezeu prin botez, născându-ne prin apă şi prin Duh şi devenind ai lui Dumnezeu; îndatoririle de o parte şi de cealaltă: din partea Domnului - de a ne milui şi de a ne educa duhovniceşte pentru împărăţia Cerurilor, iar din partea noastră - dorinţa şi străduinţa de a-L iubi pe Dumnezeu, Care ne iubeşte nepovestit de mult, de a face pe placul Lui prin împlinirea poruncilor Lui şi de a trăi în sfinţenie, depărtându-ne de păcate şi aducându-I pocăinţă. Iată ce ne face casnici ai lui Dumnezeu, fii apropiaţi ai Lui. Iar păcatul se străduie întruna să ne înstrăineze de Dumnezeu, să ne depărteze, să ne răcească faţă de El, să ne facă sălbatici, asemeni fiarelor. Cunoscut-a boul pre stăpânul său şi asinul ieslea domnului său, dar norodul Meu nu pricepe (Is. 1,3).

Mă uluieşte neîncetat atotbuna, preaînţeleapta rânduială dumnezeiască a mântuirii sufletelor omeneşti, care au fost făcute după chipul şi asemănarea atotbunului, preaînţeleptului, veşnicului Dumnezeu. De la începutul căderii în păcat a primilor oameni au venit blestemul şi moartea - de la prima depărtare a lor

de El!.. Câtă grijă pentru mântuirea noastră, ce făgăduinţă despre sămânţa Femeii, care va zdrobi capul şarpelui! Câtă grijă pentru familia cea aleasă, pentru Avraam, Isaac, Ia-cov, Noe, pentru toţi patriarhii şi pentru poporul ales ! Câtă grijă minunată, câte minuni la scoaterea lui din Egipt, câte minuni în pustie, în vremea judecătorilor, în vremea împăraţilor poporului ales! Câte pedepse părinteşti din partea Domnului Dumnezeu pentru poporul îndărătnic, nelegiuit...

Hristos l-a înviat din morţi cu cuvântul pe Lazăr. Aşadar, El este Făcătorul lui Lazăr, Făcătorul neamului omenesc. El 1-a înviat cu cuvântul pe fiul văduvei, aşadar tot prin cuvânt El a făcut lumea din nefi-inţă. El a certat cu cuvântul vânturile şi apele, aşadar El le-a şi zidit cu cu-vântul Său, căruia toate i se supun. El a umblat pe valurile mării ca pe uscat, aşadar El este Făcătorul mărilor, lacurilor, râurilor şi tuturor izvoarelor. El preface focul în rouă, apa în vin, râurile în sânge, praful pământului în muşte. A scos din mare broaşte spre pedepsirea egiptenilor, aşadar El este Făcătorul stihiilor... Tot prin cuvântul Lui pământul se va preface la vremea de apoi în rug de foc învăpăiat, şi stihiile, aprinzân-du-se, vor arde. Aşadar, tot prin cuvântul Domnului vor şi învia toţi morţii. Oare pot înţelege ateii această minunată facere a lumii şi purtare de grijă a Domnului pentru ea ?

Domnul Dumnezeu este Fiinţa  fără de început, veşnică, de nesfârşită sfinţenie, dreptate, bunătate şi milă, de neînchipuită şi nemăsurată lumină, fiindcă este Lumina pururea fiitoare, de la Care sunt toate nenumăratele lumini de rangul al doilea - cetele îngereşti; de la Care vine lumina soarelui, a lunii şi a stelelor, de la Care sunt tunetele şi ful-gerele şi orice fir icel de iarbă din lume. Dumnezeu este Fiinţă de o nesfârşită, nestrămutată rânduiala, de nedescrisă frumuseţe, de pace veşnică, neclintită. Fiind Sfânt şi Cela ce ne-a zidit după chipul sfinţeniei Sale, El cere de la noi sfinţenie şi deplină ferire de tot păcatul, care e întuneric, tulburare, urâţenie, nelegiuire şi depărtare de viaţă şi cădere în blestem şi în moarte. Judecaţi singuri, oameni păcătoşi, căzuţi, întunecaţi, muritori: ce trebuie să faceţi neapărat ? Trebuie neapărat să vă pocăiţi, să vă rugaţi, să vă îndreptaţi, să faceţi fapte bune şi să vă asemănaţi lui Dumnezeu.

Credinţa creştinească este aşezare la loc de către Dumnezeu, din nemărginita Lui bunătate, a chipului dumnezeiesc în omul căzut, spurcat, stricat; împăcare a Făcătorului cu făptura nerecunoscătoare, neascultătoare, trufaşă, dezlegare de blestemul cel drept şi dăruire a binecuvântării, deschidere a raiului care era închis pentru noi: de acum veţi vedea cerul deschizându-se şi pre îngerii lui Dumnezeu suindu-se şi pogorân-du-se preste Fiul Omului (In. 1, 51) şi biruinţă asupra morţii şi nimicire a ei, ca şi a diavolului, pricinuitorului ei; aducere în rai şi dăruire a vieţii veşnice. Câte, câte bunătăţi fără număr i-au fost date de Dumnezeu prin credinţa creştinească omului credincios, ascultător faţă de Evanghelie ?: de poruncile lui Hristos ! Şi atunci, care-i treaba, creştinilor ? Pentru ce dormiţi ? Sculaţi-vă, privegheaţi, rugaţi-vă, pocăiţi-vă, îndreptaţi-vă, faceţi fapte bune şi suiţi-vă la cer!

Prietene, cum ai intrat aici fără să ai haină de nuntă ? Şi a zis slugilor: legându-i mâinile şi picioarele, arun-caţi-l în întunericul cel mai dinafară; acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinţilor. Pentru că mulţi sunt chemaţi, dar puţini aleşi (Mt. 22, 12-14). Hristos Dumnezeu S-a asemuit pe Sine unui Mire sfânt, preafrumos, de lumină purtător, veşnic, Care bine a voit a se logodi prin logodnă veşnică, nestricăcioasă, de viaţă făcătoare, în viaţa cea viitoare, nesfârşită, şi în cea de aici, pământească, cu sufletul credincios. Pentru a Se logodi cu sufletele credincioase, dar care au spurcat haina sufletelor lor cu nenumăratele lor

păcate. Domnul le-a dăruit prin tainele botezului şi mirungerii haină duhovnicească preafrumoasă, nestri-căcioasă. Dar omul şi-a spurcat iarăşi haina botezului şi iarăşi s-a depărtat de Dumnezeu şi s-a îmbrăcat în zdrențele împuțite ale patimilor, stricând şi necinstind logodna sa cu Dumnezeu. Din milostivirea Sa, Domnul a binevoit să-i dea din nou haina de nuntă prin pocăința nefățarnică şi prin împărtăşirea cu Sfintele luiHristos Taine, şi omul primeşte iar haina nestricăcioasă şi se uneşte cât se poate de strâns cu Mirele Ceresc, cu condiția de a se păzi în tot chipul ca să nu îşi pătеze iarăşi haina de nuntă şi de a trăi în sfințenie. Dar care sunt aceste suflete logodite cu Hristos, Mirele Cel ceresc, unde se află ele ? Aceste suflete sunteți voi, frați şi surori. Vă întreb: curată, împodobită este haina voastră de nun-tă ? V-ați împodobit sufletele cu faptele cele bune ? Cu ce vă veți arăta la cina cea de nuntă, în împărăția Cerurilor ? Oare vă pregătiți neîncetat să ajungeți acolo unde vă aşteaptă Mirele preafrumos ?

La picioarele Tale, Doamne, zăcem în lacrimi de pocăință dimpreună cu toți cei ce au plâns: ierarhi, proroci, apostoli, sfințiți mucenici şi cu toți drepții, şi milă cerem de la Tine cu rugăciunile lor, şi mântuirea sufletelor noastre, şi împărăția Cerurilor, măcar că nevrednici suntem de ea pentru păcatele noastre. Aduc Ție spre mijlocire pe Preacurată Maica Ta, cetele îngereşti şi toată făptura înțelegătoare: miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi, păcătoşii, cu harul şi cu mila Ta. Aşa. Amin.